

กรรมให้ผล

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราทำบุญกุศลกัน เวลาเราเกิดมาถ้ามีสติปัญญา เวลาเราฟังธรรม เห็นใหม่ นี่เราก็คงจะได้ประสบความสำเร็จ เวลาประสบความสำเร็จแล้วนะในธรรมและวินัย วินัยเป็นข้อบังคับว่าทำอย่างนี้จะผิดอย่างนั้น จะทำให้มันถูกต้องดีงาม แต่เวลาเป็นธรรม .. เวลาเป็นธรรมนี้พระพุทธเจ้ามาอย่างไร เราศึกษาสูตรต้นตอปฏิกรณ์จะมีที่ไปที่ไป พอมีที่ไปที่ไปนี่เราก็คงจะทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้นแบบปัญญาชนมีการศึกษา

ดูสิเวลาไปดูงาน ไปฝึกงาน เราไปดูงานมาเพื่ออะไร เพื่อให้เราทำงานเป็น ฉะนั้น เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพุทธภูมิ ดูสิอัครสาวกต้องปรารถนา พระโมคคัลลานะ กับพระสารีบุตร.. อัครสาวกต้องปรารถนา ความปรารถนาอันนั้นมันสร้างกุศลมา เราศึกษาพยายามทำแบบดูงาน นี่ดูงานแล้วทำให้เหมือนใจ แต่ความเหมือนของเรา ความตั้งใจของเรา ความเป็นจริงของเรา เห็นใหม่ ดูสิเราบอกว่าทำบุญนี้ได้ไปสวรรค์ สวรรค์จริงหรือเปล่า ใครเป็นคนยืนยันว่าไปสวรรค์ แล้วสวรรค์มันเป็นอย่างไร

นี่เราคิดว่าเราทำบุญแล้วไปสวรรค์ ข้อเท็จจริงมันเป็นแบบนี้ นี่นี้เป็นแบบนี้ เห็นใหม่ นี่เวลาทำบุญถึงบอกหนึ่งบวคหนึ่งเป็นล้าน หนึ่งบวคหนึ่งเป็นศูนย์ นี่หนึ่งบวคหนึ่งเป็นศูนย์ เราตั้งใจไปทำบุญ เห็นใหม่ นี่ตั้งใจเป็นกุศล.. เวลาไปทำบุญไปแล้ว ไปเห็นสิ่งต่างๆ ที่ไม่ถูกใจนี่เป็นอกุศล แหม.. ทำบุญแล้วได้บุญหรือเปล่านะ มันมีความคับแค้นใจ มันมีอะไรต่างๆ นี่กุศลทำให้เกิดอกุศล

ถ้าอกุศลนะ อิม.. เขาว่าที่นั่นดีหรือไม่ดีนี่เราไปดูก่อน พอดูขึ้นมาแล้วมันเป็นสิ่งที่ไม่ดีเลย แต่พอไปแล้วมันตรงข้าม มันดี เห็นใหม่ นี่อกุศลแต่มันทำให้เกิดกุศล หนึ่ง

บอกหนึ่งเป็นล้าน สิ่งที่ว่าเป็ล้านนะ เขาทำด้วยความบริสุทธิ์ใจของเขา สิ่งนี้ในพระไตรปิฎกนี่มันไม่มีแบบอย่างใด พอไม่มีแบบอย่างนี้มันเลียนแบบใครไม่ได้ พอเลียนแบบใครไม่ได้นี่คุณก็หาคะเงี้ยวใจ อาชีพเขาทำนาหาคะเงี้ยวใจนี้ เวลาหาคะเงี้ยวใจไปทำนานะ ถึงเวลาอาหารที่บ้านเขาจะมาส่ง แล้ววันนั้นเขามาสาย เพราะด้วยความทำงานหนัก ทำงานหนักแล้วเหนื่อยมาก

นี่มีความโกรธมากเลยว่ามีมากแต่ยังไม่มีอาหารตกถึงท้องเลย ฉะนั้นด้วยความโกรธ ด้วยความโกรธว่านี่ถ้าที่บ้านมาต้องทะเลาะกันแน่นอน สุดท้ายแล้วเวลาเขาจะมาส่งอาหารพร้อมกับพระสารีบุตรหรือพระกัสสปะ จำไม่ได้ ออกจากนิโรธสมาบัติ เห็นใหม่ด้วยความศรัทธาด้วยความเชื่อ ด้วยความศรัทธาด้วยความเชื่อนะ ศรัทธาขึ้นมาเกิดทันทีทั้งๆ ที่ด้วยความโกรธ ด้วยความหิวกระหาย แต่เวลาพระสารีบุตรออกจากสมาบัติมันมีความศรัทธามีความเชื่อ นี่ได้อาหารนั้นมา แทนที่หิวกระหายมาก แต่ด้วยความเชื่อด้วยความมั่นใจด้วยบุญกุศลนี้ถวายเป็นหมดเลย

พอท่านฉันเสร็จใช้ใหม่ ท่านให้ศีลให้พร ให้ศีลให้พร นี่ไงที่เขาถือกันว่าเวลาทำบุญกับพระที่ออกจากสมาบัติแล้วจะได้บุญมาก ได้บุญมาก นี่เราไปดูงานไป เราไปดูงานแล้วเราจะทำให้เหมือนไ้ แต่เวลาเขาทำนี่เขาทำด้วยศรัทธาของเขา เวลาอนุโมทนาไปแล้วมันมีความสุขมาก มันมีความสุขมากก็กลับลงไปไถนา ไถนานี้พอคืนพลิกขึ้นมาเป็นทองคำๆ หมดเลย

นี่ไงหนึ่งบอกหนึ่งเป็นล้าน แล้วพอเป็นทองคำแล้วทองคำของส่วนบุคคลด้วยนะ นี่เป็นทองคำเพราะเราเป็นคนจน สมัยก่อนนะสมัยโบราณนี่มันเป็นแว่นแคว้น ประชากรมันน้อยมาก การกระทำต่างๆ นี่มันถึงกันหมด ไม่กล้าหยิบทองนั้น ใจกลัวจะมีโทษ เพราะว่าเราเป็นคนทุกข์คนจนเราจะมิตองได้อย่างไร ก็ไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสารบอกว่า ข้าพเจ้าเป็นคนทุกข์คนเงี้ยวใจ นี่เวลาไถนาขึ้นมาแผ่นดินเป็นทองคำหมดเลย เป็นทองคำหมดเลย

พระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโสดาบัน นี่ไงคนจะรู้ได้ คนที่จะศึกษาเรื่องนี้ได้ คนต้องมีวุฒิภาวะพอถึงจะเข้าใจว่าอันนั้นถูกหรือผิด นี่ก็บอกให้พวกเสนาอำมาตย์ให้ไปเอาทองคำนั้น เขาบอกมีประมาณเท่าไร มี ๘๐ เล่มเกวียน ก็ให้เอาเกวียนนั้นไป ๘๐ เล่ม

เกวียน พอไปถึงยกทองคำขึ้นมากลายเป็นดินหมดเลย กลายเป็นดินๆ เพราะไม่ใช่ของเขา แล้วก็กลับมาบอกพระเจ้าพิมพิสารว่านี่เห็นทองคำอยู่ แต่ยกขึ้นมาี่กลายเป็นดินหมดเลย

นี่ไงมันเป็นข้อเท็จจริงว่ามันเป็นของใครและไม่เป็นของใคร เห็นไหม เรื่องของบุญ เรื่องของส่วนบุคคล เรื่องของบุคคลคนนั้น พระเจ้าพิมพิสารนี่เป็นพระโศดาบันนะ เข้าใจสิ่งนั้นก็บอกว่าให้กลับไปใหม่ แล้วบอกว่าให้เอาทองคำของนายคนนี่ ให้ทุกคนตั้งใจนี่ให้เป็นของนายคนนี่ ทองคำยกขึ้นมาี่เป็นทองคำอย่างเก่า เอามากองอยู่ที่นี่ ๘๐ เล่มเกวียนนะ ประมาณ ๘๐ เล่มเกวียน ตั้งให้เป็นเศรษฐกิจประจำราชการเลย

หนึ่งบอกหนึ่งเป็นล้าน ! คำว่าเป็นล้านนี่เขาทำของเขา เขาทำของเขาด้วยเจตนาบริสุทธิ์ของเขา แต่ของเรา เห็นไหม พอเราทำขึ้นมาี่ฉันทสมานสมบัติ มันฉันทสมานฉันทนิระมันฉันทอะไร มันฉันทอ้อยหรือฉันทจริงๆ เพราะเราไปมีตำรากันใช่ไหม นี่ตำรามันเขียนว่าอย่างนั้น ทำให้ครบสูตรทำให้ครบตำราเราก็ได้ เดี่ยวนี้เราจะเข้าฉันท เข้าสมานฉันทนิระแล้วพรุ่งนี้จะออกไปบิณฑบาต นี่มันฉันทของใคร มันฉันทกรนกรอกๆ เมื่อคืน มันฉันทอะไร

นี่ไงเราวัดอะไรของเราได้ แต่ข้อเท็จจริงของโบราณนี่ของเขาเป็นจริงของเขาของเขาเป็นจริงของเขา เวลาทำของเขามันถึงเป็นประโยชน์กับเขา อันนั้นเป็นประโยชน์กับเขานะ ฉะนั้นว่าเราทำบุญนี้ ทำบุญแล้วได้ไปสวรรค์จริงหรือเปล่า สวรรค์อยู่ที่ไหน

“สวรรค์ในอก นรกในใจ”

คำว่าสวรรค์ในอกนะ สวรรค์ในอก เห็นไหม นี่มันมีเราถึงมีสมบัติใช่ไหม สวรรค์ในอก เราทำของเรานี่เรามีบุญกุศลของเรา เราชื่นใจของเรา เรามีความสุขของเรา ใครจะติฉินนินทา ใครจะถากถางอย่างไร เราว่าของเราเป็นความจริง นี่ไงถ้าเราเป็นความจริงนะมันดับที่นี้ก่อน เห็นไหม มันดับอกุศล ดับความเป็นจริง นี่สวรรค์มันเกิดที่นี้

นี่สุขโต.. ถ้าในปัจจุบันเราทำของเราแล้วมีปลื้มใจของเรา เราทำแล้วมีความจริงของเรา ใครจะคัดง้างสิ่งนั้นไม่ได้ ความจริงคือสิ่งที่ไม่มีการสามารถปลงได้ ! สิ่งทีปลงได้มันไม่เป็นความจริง เพราะความเป็นจริง เห็นไหม เราทำของเราเป็นความจริง ทุก

อย่างเป็นความจริง ใครจะลบล้างอย่างไรมันเป็นเรื่องของเขา.. นี่สวรรค์เกิดที่นี่ ! สุขโศกที่นี่ เพราะตายไป พอเราตายไปสวรรค์มันเกิดที่ไหนล่ะ เห็นไหม เขาบอกว่าบุญมันอยู่บนสวรรค์ จะต้องรีบจัดการซะก่อน

บุญ.. เวลาทำบุญกุศลนะ วิมานมันเกิดบนสวรรค์ เรายังไม่ตายมันก็เป็นของมันอย่างนั้นล่ะ นี่บนสวรรค์ บนนรกอเวจี เห็นไหม เราทำความชั่วมันจารึกแล้วล่ะ บุคคลนี้ทำอย่างนี้ไว้ ถึงเวลาแล้วมันจะไปตามนั้น.. ถ้าไปตามนั้น ทำตามนั้นแต่เราทำคุณงามความดีเหมือนกัน คุณงามความดีที่เราสวดยกพิศก่อนก็ได้

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าพอเราทำที่นี่ เห็นไหม สุขโศกที่นี่ ถ้าเราทำของเราที่นี่ สะอาดบริสุทธิ์ที่นี่ ที่นี้มันเป็นบุญกุศลที่นี่ ไ้อ้สวรรค์ไม่ต้องพูดถึงเลย เพราะนี่ปัจจุบันนี้เราเป็นมนุษย์ เราอยากรู้ใหม่ว่าอดีตชาติเราเป็นอะไร ชาติที่แล้วเป็นอะไร เกิดมาเป็นอะไร แล้วตายจะไปไหน.. นี่เราอยากรู้ เห็นไหม เราอยากรู้มันเป็นอนาคต ในปัจจุบันนี้ก็เป็นมนุษย์อยู่นี่ไง ในปัจจุบันนี้ก็เป็นคนที่ยังล้งเลงสยอยู่ที่นี่

ความล้งเลงสย.. ความล้งเลงสย ความไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย แล้วมันจะรู้สิ่งใดล่ะ แล้วบอกนี่สวรรค์จะมีจริงหรือเปล่า ไ้อ้คำว่าสวรรค์จริงหรือไม่จริงนี่มันเป็นตำราณะมันเป็นตำราเป็นทฤษฎีที่บอกว่าทำอย่างนี้จะได้อย่างนั้น แต่ถ้าเป็นความจริงเราทำเองแล้วเรารู้ของเราเอง มันจะเป็นความจริงของเราเองขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม นี่สวรรค์มันอยู่ที่นี่ สวรรค์ในอกนรกในใจนี่มันเป็นเรื่องปัจจุบัน มันเป็นเรื่องสิทธิ สิทธิของใจที่มันจะได้สวดยสภาวะแบบนั้น แต่เวลาตายไปมันได้สวรรค์จริงหรือเปล่าล่ะ พอตายไปจิตมันออกจากร่างนี้ไปแล้ว นี่มันพ้นไปแล้ว มันเป็นอดีตมาแล้ว แล้วมันเป็นปัจจุบัน ปัจจุบันคืออะไร ปัจจุบันนี่คือปัจจุบันของเรา.. ถ้าปัจจุบันของคนตาย ปัจจุบันของคนตาย จิตมันเคลื่อนออกจากร่างไป จิตมันเคลื่อนออกจากร่างไปมันจะไปอยู่ที่ไหนของมันล่ะ มันก็ไปตามบุญกุศลของมันนี่

นี่จากถ้าเรามีภพ มีความเป็นสวรรค์ในอก นี่มันไปมันก็เป็นสวรรค์ของมัน แต่ถ้าเรามีนรกในใจล่ะ นรกในใจเราทำแต่ความอกุศลทั้งนั้น เราทำแต่สิ่งที่ไม่ดีงามทั้งนั้นเลย เรารู้หมด ความลับไม่มีในโลก ไม่มีในโลกคือไม่มีที่เรานี้ก่อน ถ้ามันมีอยู่ที่เราแล้วมันจะไปไหนล่ะ เห็นไหม นรกในใจ ! นรกในใจ.. นี่พอตายนะให้ไปสวรรค์นะ ไปสวรรค์นะ

เขาบอกว่าไปสวรรค์แต่ใจกูมันไม่ไป เพราะสวรรค์กูไม่รู้จักมันเป็นอย่างไ ใจกูมันทุกข์ อยู่นี้ไง มันก็ลงไปตามอำนาจของมัน เห็นไหม นี่มันเป็นไป

จะบอกว่านรก สวรรค์ เขาบอกว่านรก สวรรค์อยู่ที่ไหน.. นรก สวรรค์นี่มัน ทำบุญแล้วได้จริงหรือเปล่า มันได้ตามนั้น ! มันได้ตามนั้น.. แล้วได้ตามนั้น แล้วถ้าเรา พิสูจน์ในหัวใจของเรา เราจะรู้ตามความเป็นจริงของเรา ใจเรารู้ของเรา เราเห็นของเรา เราเข้าใจของเราหมดเลย เห็นไหม นี่ที่ว่าปัจจัยตั้ง ปัจจัยตั้ง.. ปัจจัยตั้งมันเป็นความรู้ เฉพาะใจ ความรู้เฉพาะหน้า ความรู้เดียงนั้น.. ความรู้เดียงนั้นมันเป็นความเห็นความจริง เดียงนั้น

ฉะนั้นเรามีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม เรามีหลักมีเกณฑ์หมายความว่าเราเป็นชาว พุทธ ชาวพุทธแล้วเกิดมาในพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนทำคุณงามความดีกันนะ ที่เรามาที่นี่เรามาทำคุณงามความดีของเรา เรามาสร้างสะสมบุญญาธิการของเรา

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ นี่เป็นคนสร้างบุญมา ปรรณามาเป็น อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา พอปรรณามา เกิดมาเป็นลูกเศรษฐี นี่ที่ไหนเขามี การละเล่นไปเล่นกัน ไปฟังมหรสพสมโภชเพราะเป็นเศรษฐี ลูกเศรษฐีนี้มีบริษัท บริวาร ไป สนุกเพลิดเพลินมาทั้งชีวิตเลย แล้วมันหมดคุณค่า มันไม่มีประโยชน์อะไรเลยก็ ปรึกษากันนะเราหาทางออกกันดีกว่า

นี่สร้างบุญมา เห็นไหม สร้างบุญมามันจะไม่ติดอยู่ในโลก มันจะไม่ค้างอยู่ใน โลก มันมีเหตุมีปัจจัยต้องขับให้ใจดวงนี้ได้ออกไปพิสูจน์ ในการค้นคว้ากับใจดวง นั้นเอง นี่พอมีโอกาสปีบ ถ้าอย่างนั้นเราก็ออกบวชเพื่อจะพ้นจากทุกข์เพราะเราสร้างบุญ กุศลกันมา นี่ไปหาสัตถุชัย สัตถุชัยเขาเป็นศาสดาอยู่ ไปหาสัตถุชัย ไปอยู่กับเขาเพราะว่าเขา ก็เป็นศาสดา ก็คือว่าเขาเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งนั่นล่ะ

นี่พอสร้างบุญกุศลมาไปศึกษากับเขา อันนี้คืออะไร.. ไม่ใช่ ! นี่สักแต่ว่านั่นแหละ นั่นก็ไม่ใช่ ! ไม่ใช่อะไร.. ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ! นั่นอะไร ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่..

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะนี่ อุปติสสะกับโกติสะที่ว่าตอนนั้นยังไม่ได้รับการแต่งตั้ง นี่ศึกษากันมาจนหมดแล้ว สองคนปรึกษากันนะมันไม่จบ นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็

ไม่ใช่ แต่หัวใจมันทุกข้ออยู่นี้ มันสงสัยอยู่นี้ มันยังแรงจับเคลื่อนอยู่นี้มันจะไปไหนละ.. นี้มันไม่ใช่แต่มันเผาผลาญอยู่นี้ มันไฟสุ่มซอนอยู่นี้ ใ้ว่าไม่ใช่ก็ส่วนไม่ใช่สิ ใ้ไฟสุ่มซอนมันคนละเรื่อง

นี่สัญญากันเลยนะ ถ้าเราสองคนใครเจอครูบาอาจารย์ก่อนต้องบอกกันนะ อย่าทิ้งกันนะ นี่เพื่อนกัน เห็นไหม เพื่อนกันมาตลอด แล้วเวลาอธิษฐานไง.. นี้อธิษฐานบารมีบารมี ๑๐ ทศ บารมี ๑๐ ทศ นี้อธิษฐานบารมี อธิษฐานว่าอยากจะเป็นอัครสาวก ก็ต้องสร้างบุญกุศลมาแตกต่างจากคนอื่น

สาวก สาวกะ เห็นไหม เราสาวก สาวกะนี่พันธุกรรมทางจิต จิตมันได้สร้างสมมามันได้มีการกระทำของมันมา มันจะมีหลักมีเกณฑ์ของมัน ใจบางคนนี่จะมีหลักมีเกณฑ์ของเขาจะ ใครจะชักนำไปอย่างไรเขาก็ไม่ไปของเขา ใจบางคนไม่ต้องชักนำหรือก มันรอให้เขาหลอกเลย แล้วอยากให้ออกไปกับเขาด้วย ทำไมมันอ่อนแอขนาดนั้นละ นี่มันอยู่ที่การสร้างมา จิตใจมันพัฒนาของมันมา

นี่พระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะนี่สัญญากัน สัญญากันว่าถ้าใครเจอผู้ชี้นำ ใครได้ผลประโยชน์ต้องมาบอกกัน พระสารีบุตรไปเจอพระอัสสชิออกบิณฑบาตเห็นไหม นี่กิริยามันบอก เราสังเกตได้ สังเกตได้ว่าถ้าเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงความจริงแสดงออกมานี้มันไม่มีมารยาสาไทย เราจะบอกว่าแสดงออกโดยความนึ่มนวลแสดงออกด้วยความกระด้าง.. กระด้างขนาดไหน ถ้ากระด้างของพระอรหันต์มันก็กระด้างเพื่อความสวยงาม นุ่มนวลขนาดไหนก็นุ่มนวลเพื่อความสวยงาม แต่ถ้ากิเลสเต็มหัวนะ กระด้างด้วยมารยาสาไทย! จะนุ่มนวลก็นุ่มนวลเพื่อล้วงกระเป๋

มันจะนุ่มนวลหรือมันกระด้างนี้มันไม่เกี่ยว มันเกี่ยวมันมีมารยาในใจนั้นไหม ถ้าใจมีมารยา มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันแสดงออกแน่นอน แต่ถ้ามันไม่มีมารยาเห็นไหม คูสิเวลาพระอัสสชิบิณฑบาตไป พระสารีบุตรนี่ปุ่ดูขนนะมองออกได้อย่างไรว่าพระองค์นี้ไม่ใช่พระธรรมดา นี่ตามพระอัสสชิไปตลอดทาง จนพระอัสสชินั้นเสร็จแล้วถึงเข้าไปถามปัญหา

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ดับที่เหตุ
นั้น”

มันไม่ใช่ๆ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ไม่ใช่แล้วคืออะไรต่อไปละ แล้วอะไรมันจะดับอะไร ละ มันไม่มีอะไรดับอะไร เห็นไหม สิ่งที่ว่ากรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ.. อารมณ์ ความรู้สึก ความหมักหมม ความทุกข์ใจ ความสิ่งใดนี้มันมีเหตุมันมา ตัวตนนี้มันมีที่มา การเกิดนี้ มันมีที่มาไม่ใช่ลอยมาจากฟ้าหรอก

นี่ทางวิทยาศาสตร์เขาบอกว่าเกิดมาจากท้องแม่ อ้าว.. แล้วท้องแม่แล้วมันอย่างไรต่อไปละ แล้วอะไรมันลงสู่ท้องแม่ละ จิตที่มากเกิดปฏิสนธิจิตในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะมันมาจากไหนละ

นี่สิ่งที่มันสร้างมา เห็นไหม พอมันสร้างมา สิ่งนั้นมันสร้างมา พอสร้างมานี้กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ดับที่เหตุนั้นเป็นพระโสดาบันเลย พอเป็นพระโสดาบัน เป็นพระโสดาบันเพราะอะไรละ เพราะรู้คั่นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัญญาวัคคีย์นี้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ๖ ปี เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามรู้คั่น นี้พยายามทำทุกรกิริยา ทุกรกิริยาคือการพิสูจน์ตรวจสอบในหัวใจ นี่พระปัญญาวัคคีย์ก็อุปัฏฐากอุปลัมภมา ก็ปฏิบัติมาด้วยกัน แต่มันยังไม่มีปัญญา ไม่มีสังขาร ไม่มีที่ว่างจากใจดวงหนึ่งสู่อีกดวงหนึ่ง ไม่มีวิธีการที่จะให้ออกได้

นี่มันไม่มีอริยสัจ ! ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคมันยังไม่มี มรรคอะไรนี่ว่าอรหันต์ หันซ้ายหันขวาทั้งนั้น มันไม่มีความจริง แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาไปสอนพระพระปัญญาวัคคีย์ เห็นไหม เมื่อก่อนว่าไม่เป็นก็ว่าไม่เป็นนะ เพราะไม่เป็นก็คือไม่เป็น ถ้ามอะไรก็ไม่รู้ ถ้ามอะไรมากกว่าไปตามสูตร แต่เดี๋ยวนี้เป็นแล้วนะเงี่ยหลงฟังนะ นี่มันเป็นเพราะอะไร

ทเวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ! สุขเกินไปก็ผิด ทุกข์เกินไปก็ไม่ใช่ แล้วอะไรมันใช่ละ นี่เป็นหรือไม่เป็นมันบอกได้ มันบอกทางใช่ได้ ถ้ามันเป็นแล้วมันบอกทางใช่ไม่ได้ มันจะเป็นไปได้อย่างไร.. มัชฌิมาปฏิบัติทางที่ถูกต้องนี้มีงบอกมาสิ ถ้ามีงเป็นมีงบอกมาว่ามันเป็นอย่างไร แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกปัญญาวัคคีย์ “ทเวเม ภิกขเว.. ทางสองส่วนไม่ควรเสพ” แล้วทางที่ควรเสพเป็นอย่างไร

ทางที่ควรเสพนี “มรรค ๘” มีปัญญาชอบ ความคำริชอบ งานชอบ.. ความชอบชอบของใครละ ถ้าชอบของเราก็ชอบความพอใจใจ ใครทำให้เราพอใจเราก็ชอบ ใครทำให้ไม่พอใจก็ไม่ชอบ แต่มันชอบหรือไม่ชอบนี้มันไม่เกี่ยวกับสัจจะ ไม่เกี่ยวกับกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก ไม่เกี่ยวกับตัณหาในหัวใจที่มันจะชอบลงสู่ใจนั้นได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์ธรรมจักรเข้าไป นี่พระอัญญาโกณฑัญญะรู้ขึ้นมาในหัวใจ เพราะอะไร เพราะมันมีอำนาจวาสนา มันมีการประพฤติปฏิบัติมา อุปัฏฐากมา ๖ ปี คำว่า ๖ ปีนี้เราอุปัฏฐากครูบาอาจารย์อยู่ เราก็ปฏิบัติของเราไปด้วย เห็นไหม นี่มันมีที่มาที่ไป มันต้องมีเหตุมีผล มันไม่ลอยมาจากฟ้าหรอก !

เวลาศึกษาขึ้นมา เวลาเทศน์ธรรมจักรขึ้นมาแล้วปัญญาจักขีย์บรรลุเป็นพระโสดาบัน เทศน์อนัตตลักขณสูตรเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย นี่พระอัสสชิมาสอนพระสารีบุตร พระสารีบุตรพอฟังแล้วมันมีเหตุมีผลของมัน พอมีเหตุมีผลนี้มาจากไหนละ มาจากอำนาจวาสนานี้เขาสร้างของเขามา เพราะเขาสร้างของเขามาเขาต้องมีแนวโน้ม มีความโน้มนำไปในทางธรรม ในทางธรรมคือการหาทรัพย์สมบัติทางใจ

ความหาทรัพย์สมบัติที่ว่าคือเราหาจากความพ้นทุกข์นี้ ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนาบารมีเราจะไม่คิดกันอย่างนี้ เราจะไม่คิดกันเพื่อสร้างอำนาจวาสนา สร้างบารมีให้หัวใจของเรา เรามาทำกันอยู่ที่นี่ทำเพื่ออะไร เราทำเพื่ออะไร สิ่งที่ทำนี้เป็นศาสนสมบัติ.. นี้ อาราม วัตถุอารามเป็นศาสนสมบัติ อารามเป็นที่อยู่ของผู้ทรงศีล ผู้ที่ทรงศีล ผู้ที่เสียดสละออกมาจากโลก นี่เสียดสละออกมาจากการใช้ชีวิตแบบฆราวาส เห็นไหม เราเสียดสละออกมาเพื่อความทรงศีล เรามาอยู่ในอาวาส อยู่ในอาราม

อาราม เห็นไหม อาราม.. อารามิก ! ผู้ที่ไม่มีบ้านมีเรือน นี่มันเป็นที่สาธารณะ เรา มาทำสมบัติสาธารณะ สาธารณะเพื่อใคร สาธารณะเพื่อให้คนที่มาอยู่อาศัยเพื่อจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา.. นี่ไงถ้าเรามีจิตใจโน้มเอียง เรามีจิตใจโน้มเอียงนี้เราจะทำประโยชน์นี้ เราจะทำประโยชน์กับความเป็นจริง แต่ถ้ามันเป็นกิเลส ทำไปทำไม ไม่เห็นมีใครเขาทำ เขามีแต่ทำหาผลประโยชน์ส่วนตัวนั่นแหละ

ผลประโยชน์ส่วนตัว ผลประโยชน์จะมากน้อยขนาดไหนมันก็ดำรงชีวิตเท่านั้น นะ คนเรานะจะมั่งมีศรีสุข ทุกข์ทนต์เจ็บใจนะ กินข้าวหนึ่งอิมเหมือนกัน มีปากมีท้อง

เหมือนกันมันจะมีมากกว่าใครละ มันมีมากก็มากเพราะมันมากเท่านั้นแหละ มันมากมันก็เสพจนเกินกว่าเหตุ แต่ถ้ามันมีสติปัญญา เห็นใหม่ ใช้น้อย ใช้พอประมาณ แต่ชีวิตมันคงแข็งแรง เจ็บไข้ได้ป่วยก็น้อย ทุกอย่างก็เป็นปกติไปหมด ทุกอย่างเป็นคุณงามความดีไปหมดเลยถ้ามีปัญญา !

เราใช้พอประมาณกับการดำรงชีวิต ถ้าเราใช้พอกับดำรงชีวิต เห็นใหม่ สิ่งนี้ดำรงชีวิตทำไม ดำรงชีวิตไว้แสวงหาสอนหัวใจไอ้โง่ๆ นี่.. หัวใจเรานี้มันโง่ ทั่งๆ ที่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสว่างไสวนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมจักรเทศน์ไปเทวดาฟ้าดิน เห็นใหม่ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไป เทศน์ธรรมจักรนี้ เทวดาส่งข่าวเลย “ธรรมจักรนี้เคลื่อนแล้ว จักรนี้เคลื่อนแล้ว” ธรรมจักร !

นี่ไงมันมาเปิดโลก เปิดความมืดมิด เปิดความหัวใจที่มันโดนอวิชชา พญามารมันครอบงำไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นไก่อตัวแรก

“เราเป็นไก่อตัวแรกที่เจาะจากฟองไข่ออกมา.. ในมนุษย์ ในสัตว์สองเท้า เราตถาคตประเสริฐที่สุด ! ในสัตว์สองเท้า ตถาคตประเสริฐที่สุด !”

แล้วนี่เป็นผู้ที่เจาะฟองไข่ออกมา เห็นใหม่ เจาะฟองอวิชชาออกมา นี่เมื่อเจาะฟองอวิชชาออกมาแล้ว สิ่งนี้เวลาไปเทศน์ธรรมจักรนี้จักรมันเคลื่อนแล้ว มันเคลื่อนไปแล้ว.. นี่เวลาเทศน์ธรรมจักรพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นพระโสดาบันเลย

เราละ.. เราเกิดเป็นชาวพุทธ เราก็ศึกษาเราก็ต้องการสังฆธรรม ที่เรามาทำกันอยู่ นี่ถึงมันจะมีคอบอด จิตใจมันโง่ ศึกษาธรรมนี้ปากเปียกปากแฉะ ท่องได้ทุกตัวเลยแต่ไม่รู้เรื่องอะไร ไม่รู้ ! ถ้ารู้มันต้องเป็นจริงสิ.. คุณสิกัจจายน สัจจายน ในธรรมจักร เห็นใหม่

“ถ้าเราไม่มีวงล้อ ๑๒ เราไม่มีกิจญาณคือการกระทำของจิต จิตไม่มีการกระทำ จิตไม่มีความรับรู้ เราจะไม่ปฏิบัติตน ! แต่บัดนี้เรามีกิจญาณ มีสังฆญาณ.. นี่สังฆญาณ กิจ ๑๒ นี่ได้วนรอบมาในใจของเราแล้ว เราถึงได้ปฏิบัติตนว่าเราเป็นพระอรหันต์ ! จงเงี่ยหูลงฟัง !”

พอเงี่ยหูลงฟัง นี่เพราะทำขึ้นมา เห็นใหม่ เพราะจิตใจทุกคนมีติดบอด ทุกคนต้องการทางออก.. เขาก็มีทางออกของเขา เราเป็นชาวพุทธนะ ถึงจะฟังธรรมๆ ขนาดไหนนี่ ในทางพระปฏิบัติเรานะเวลาเข้าวัดเข้าวาไป เวลาไปวัดป่านะ อู้ฮู.. ถ้าหากลำบากไปหมดเลย อู้ฮู.. เดินตัวลีบเลยนะ กลัวจะกระทบกระเทือนคนอื่น.. ถ้าอันนี้มันเป็นความคิดของโลก แต่ถ้าเป็นความคิดของธรรมใช้ใหม่ สิ่งที่สงบสงัดใช้ใหม่ เราก็เคารพสถานที่ใช้ใหม่

คุณหลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขา แม้แต่พระนอน นี่พระนอนกลางคืน นอนที่ไม่สำรวมระวัง เห็นใหม่ เทวดามาฟังเทศน์ของท่าน มาติดใจกับหลวงปู่มั่น บอกว่าทำไมพระนอนไม่สำรวมระวัง ทำไมพระนอนนี่นอนเหมือนคนตาย อ้าว.. มันนอนก็เหมือนคนตายเพราะมันไม่มีสติ มันก็เหมือนคนตายนั่นแหละ

ฉะนั้นสุดท้ายแล้วเวลาเขาตตินินทา เห็นใหม่ นี่คนมีปัญญาเขาตตินินทา ตตินินทานี้มาบอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าพระนอนไม่สำรวม พระนอนแล้วเหมือนกับคนไม่สำรวมระวังเลย.. สุดท้ายแล้วหลวงปู่มั่นก็ค่อยมาเตือนพระนะ เวลากลางคืน เวลาสี่ทุ่มขึ้นไปมันจะมีเหล่าทวยเทพจะมาฟังธรรมของท่าน เวลาพระนอนให้ระวังกัน แล้วเวลานอนไม่ควรนอนตอนนี่ ถ้าถึงเวลาที่พยายามเดินจงกรม อย่าไปนอนอย่างนั้น.. เพราะอะไร เพราะจิตใจเขาเคารพบูชา จิตใจเขาสูงส่ง เขาเคารพนะ เขาไม่ไปทางนั้น มีทางจงกรมมีต่างๆ เขาจะหลบหลีกไป

นี่พูดถึงเทวดา อินทร์ พรหมเขาเข้าวัดนะ.. เราเป็นใคร ! เราเป็นใคร ! เราเป็นมนุษย์จี๋ همین เวลาไปวัดป่านี้ว่า อู้ฮู.. ถ้าหากไปหมดเลย ที่นั่นก็ต้องระวัง ที่นี้ก็ต้องระวัง เราไปวัดบ้านดีกว่า ไปถึงนะเขาเปิดมหรสพสมโภช เขาต้อนรับอย่างดีเลย นี่ไปวัดอย่างไร

นี่พูดถึงนะ ถ้าพูดถึงว่าถ้าจิตใจของคนมันมีคุณธรรม มันมีความดีงามของมัน มันจะเห็นนะว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก เออ.. วัดต้องเป็นอย่างนี้นะ มันเป็นที่สงบสงัดนะ แล้วที่สงบสงัดเราเข้ามาแล้วเราก็ควรจะทำให้มันสงบสงัดไปมากกว่านี้นะ เราต้องรักษาภิกขุของเรานะ ภิกขุของเราเพื่อประโยชน์กับผู้ที่อยู่อาศัยเขาจะได้รับความสงบสงัด

นี่เง้าจิตใจของคนที่เป็นธรรมมันก็คิดอย่างนี้ใช่ไหม เง้าจิตใจเขาเป็นโลก โอ้อโฮ .. ไม่ไปเว้ย ถ้าบาคบิหาย อะไรก็ไม่ได้อะไรก็ไม่ได้อูไปที่สบายๆ ดีกว่า.. มันก็ไปโรงมหรสพไง มันก็ไปที่สะดวกสบายของมัน

นี่พูดถึงหัวใจใช่ไหม เราจะเทียบให้เห็นว่าถ้าหัวใจมันมีความคิดอย่างนี้ มีความรู้สึกอย่างนี้เราควรภูมิใจ.. โอกาสของคน อารมณ์ของคนมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ขณะที่มันมีอารมณ์ที่ดี อยากสร้างคุณงามความดี.. คุณงามความดีนะ ในพุทธศาสนาสอนว่าทำดีทั้งเหว ! คุณดีคุณหลวงตาเราสิ คนจนผู้ยิ่งใหญ่ หาเงินได้เป็นหมื่นๆ ล้าน ด้วยสมบัติส่วนตัวแค่บริหาร ๘ มีสมบัติของตัวเองแค่บริหาร ๘ เท่านั้น หาเงินเข้าประเทศชาติเป็นหมื่นๆ ล้าน โดยไม่ต้องไปอวดไปบอกใคร เห็นไหม

ทำคุณงามความดีแบบความดี นี่มันทำคุณงามความดีแบบปิดทองก้นพระ ปิดทองหลังพระเขายังรู้นะ ถ้าปิดทองก้นพระนี่ทำความดีคือความดีเพราะเราไม่ต้องการ เราไม่ต้องการความเคารพนบอบ ไม่ต้องการความรู้ของใครทั้งสิ้น.. ถ้าเราทำความดีอย่างนั้น เราทำแล้วสบายใจมากเลย.. เวลานั้นสมาธิ ภาวนากัน เราอยู่ในที่รโหฐานของเราเนี่ยเราทำความดีเพื่อใคร เขาทำความดีกันเขาต้องโฆษณาชวนเชื่อนะ สร้างภาพกันแล้วสร้างภาพกันอีก หันซ้ายหันขวา หันลงนรกกันเป็นแถวเลย

แต่เราทำของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม เราทำของเรา ! ถ้าเราทำของเราเนะ เราทำความดีเพื่อความดี ฉะนั้นเรามาทำคุณงามความดีกันนี้เพื่อบำรุงจิตใจของเรา ถ้าบำรุงจิตใจของเราเนะ.. เราทำสิ่งใดขึ้นนี่มาเป็นคุณงามความดี ถ้าเป็นความดีก็คือความดี ที่นี้ทำความดีแล้วทำไมมันทุกข์มันยาก

เรื่องทุกข์ยากนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดาของเรา พรหมณ์นิมนต์ไว้ เห็นไหม ให้จำพรรษาไว้ แล้วข้าวยากหมากแพงแล้วล้มใส่บาตร จนพระโมคคัลลานะทนไม่ได้ ไปบิณฑบาตนะเพราะข้าวยากหมากแพงเขาไม่ได้ใส่บาตร บังเอิญมันมีพ่อค้าม้าเขาเลี้ยงม้ามาเขาเอาม้ามาขาย เขาให้ม้ากินของเขา ม้าเขาจะกินข้าวกล้องวันละ ๑ ทะนาน

ฉะนั้นพระองค์หนึ่งเขาก็บอกรู้ให้เท่ากับม้าตัวหนึ่ง เขาให้ข้าวกล้องนี้ เวลาพระบิณฑบาตที่ไหนไม่ได้ ก็บิณฑบาตกับพ่อค้าม้าต่างนี่เขาก็ให้มา พอให้มาพระอรหันต์นี้

ภิกษุทำอาหารสุกเองไม่ได้ ของดิบทำให้สุกเอง ภิกษุทำให้สุกไม่ได้ ภิกษุปรุงอาหารได้ แต่ภิกษุทำอาหารเองไม่ได้ ฉะนั้นพระอานนท์ต้องเอาข้าวกล้อนนี่นะ เอาน้ำพรมๆ แล้วก็ บด บดให้มันเป็นผงให้เหมือนมันเป็นแป้ง แล้วถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันข้าวอย่างนี้นะ ฉันข้าวอย่างนี้อยู่ ๑ พรรษา พระโมคคัลลานะทนไม่ได้ ทนไม่ได้.. ข้าพเจ้าจะพลิกง่วนดินขึ้นมา แล้วเอาง่วนดินมาให้พระฉัน พระพุทธเจ้าบอกทำไม่ได้ เพราะประชาชนเขาอยู่ที่นี่เขาจะอย่างไร กระผมจะแผ่มือของผมให้เป็นทวีปเลย ผมจะเอาประชาชนอยู่บนแผ่นมือของผมก่อน ผมจะพลิกแผ่นดินขึ้นมา พระพุทธเจ้าบอกไม่ได้ ทำอย่างนั้นไม่ได้ เพราะพระพุทธเจ้าไม่ให้เอาฤทธิ์เอาเดชขึ้นมาข่มเหงเรื่องกรรม

สุดท้ายแล้วนี่พระโมคคัลลานะว่า ถ้าไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้าจะไปบิณฑบาตอีกทวีปหนึ่ง แล้วจะอย่างไรละเพราะพระโมคคัลลานะมีฤทธิ์อยู่องค์เดียว พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์นะ แล้วพระที่ไม่มีฤทธิ์ทำอย่างไรละ ข้าพเจ้าจะจับมือต่อๆ กันแล้วข้าพเจ้าจะเหาะดังไปหมดเลย พระพุทธเจ้าบอกไม่ได้ นี่ไม่ได้.. จนออกพรรษานะ พอออกพรรษาเข้านี้มารคลใจพราหมณ์ที่นิมนต์ไว้ คลใจหมดเลย นี่เวลาถึงคราว เห็นไหม

เราจะบอกว่าแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดามีฤทธิ์มีเดช พระโมคคัลลานะนี่ทำอะไรก็ได้หมดเลย ท่านไม่ให้ท่านะ ให้เผชิญกับความจริง ถ้ามันเป็นกรรมก็คือกรรม

นี่ก็เหมือนกันเราเกิดมาทั้งชีวิต นี่เราจะบอกว่า โอ้โฮ.. เกิดมาแล้วนะ อู้อู..ชีวิตนี้โรยด้วยกลีบกุหลาบ จะให้ไม่มีความผิดพลาดอะไรเลยนะ โยมนั่งรถนะ เวลารถมันติด โยมก็ทุกข์แล้ว ปวดหนักปวดเบาก็ทุกข์ มันจะไปแก้ได้อย่างไรมันเป็นธรรมชาติ มันเป็นธรรมดาของคน เวลารถติดทำอย่างไร เวลารถติดขึ้นมาไปไหนไม่ได้อยู่ในรถ แค่นี้ก็ทุกข์ใช่ไหม.. มันมีของมันถ้าเรารักษาใจของเรา เราเข้าใจของเรา สิ่งนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา ชีวิตมันเป็นอย่างนี้

ฉะนั้นถ้าเราทำบุญกุศลแล้วทำไมมันทุกข์มันยาก แล้วถ้าเราไม่ทำละมันจะทุกข์ยากขนาดไหน แต่ทำนี่มันเป็นเรื่องอริยทรัพย์ เรื่องอริยทรัพย์ใช่ไหม เราสะสม เราตั้งใจ

ของเรา.. ใจของเรา เห็นใหม่ ใจของเรา นี้อารมณ์คนมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เวลา
ศรัทธาเนะ อู้ฮู.. ทุ่มเทนะ ทำขนาดนี้เลยนะ แล้วพอถึงเวลาเราทุกข์ทนเจ็บใจ แหม..
เสียดายตรงนั้นเหลือเกิน ไม่น่าทำเลย

อนาถบิณฑิกเศรษฐีมีบุญกุศลมาก เวลาไปหาเพื่อนไซ้ใหม่ ไปหาเพื่อนเราจำชื่อ
ไม่ได้ นิมนต์พระพุทธเจ้ามาฉัน เขาก็มีงานใหญ่โต เขาก็พยายามทำอาหารนะ อนาถบิณฑ
ิกเศรษฐีไปถึงว่า “เขามีงานอะไรกันเนี่ย”

“ไม่มี”

“แล้วเขามาทำอะไรกันนี้ ทำครัวขนาดนี้”

“โอ้โฮ.. นิมนต์พระพุทธเจ้ามาฉันปรุงนี้”

พุทธะ ! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.. อนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ยื่นคำว่า
“พุทธะ” ซื่อกเลย ! นอนไม่ได้ คินนั่นนอนไม่ได้ อยากไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้ามาก ก็บอกไม่ได้ ปรุงนี้เข้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมา ก็เดินอยู่จน
สว่างนะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ไปกราบอาราธนาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้ไปฉันที่บ้านบ้าง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
รับปาก พอรับปากก็รีบกลับบ้านเอาเงินนี้ไปซื้อพื้นที่นะ เพราะเขตวันจะซื้อที่ไหนก็ไม่ได้
ซื้อเขตวันนี่มันลูกของกษัตริย์ เป็นเจ้าของพื้นที่ นี้อยากได้มาก อยากได้มากก็เอาเงินไป
เลย

เราจะบอกว่าอนาถบิณฑิกเศรษฐีเนะ นี้คนปรารถนามานะ ปรารถนามาร่วมกับ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นางวิสาขาปรารถนามาเป็นอุบาสิกา อนาถบิณฑิก
เศรษฐีปรารถนามาเป็นมหาอุบาสกผู้ที่อุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้
ทำบุญขนาดนี้เนะ ทำบุญแล้วฟังธรรมจนถึงที่สุดนะ ถึงที่สุดเป็นพระโสดาบัน

เวลากรรมมันให้มา สมัยโบราณไม่มีธนาคารเงินนี้เขาจะใส่ไหฝังดินไว้ เวลา
น้ำมันหลากมันเขาเนะ นี้น้ำมันเขาไปหมดเลย มันเขาไปหมดเลย ฉะนั้นพอไปหมดเลยนี้
นะอนาถบิณฑิกเศรษฐีกลับมาทุกข์ยาก พอกลับมาทุกข์ยากนะ เทวดาอยู่ที่ตามซุ้มประตู
มาบอกเลยนะ “นี่ทำบุญว่าได้บุญ ท่านทำงานหมดตัว ท่านไม่ทุกข์ไม่ยากหรือ”

แต่จิตใจเป็นพระโศคบ้านนะไล่เลย ไล่ให้เทวดานั้นออกไป เทวดาที่อยู่ที่ชุ่ม ประศูไล่ให้ออกไปเลย เทวดาก็ไปขอมาพระพุทธเจ้า ไปขอมาพระอินทร์ พระอินทร์ บอกว่าทำโทษ ทำโทษให้ลงไปโนแม่น้ำนั้นให้ตามไปเอาทองคำที่โดนน้ำซัดไป แล้ว ทองคำที่น้ำซัดไปมันไปรวมกับทองคำที่เป็นของเก่าที่อยู่ในธรรมชาติ มันได้กลับมาอีก มหาศาลเลย เห็นไหม

เวลาทุกข์ทนเจ็บใจ อนาคตบิณฑกเศรษฐีก็มี แต่อนาคตบิณฑกเศรษฐีพลิกกลับมา ก็ได้ คนเราแบบว่าถึงคราวมันทุกข์มันจน มันทุกข์มันยาก มันมีของมันทั้งนั้นแหละ ฉะนั้นจะบอกว่าในเมื่อจิตใจของเรา จิตใจของเรามีหลักมีเกณฑ์นะเรื่องนี้มันเข้าใจ เห็น ใหม เขาบอกว่าถ้าเศรษฐีพอเพียง ถ้าใจมันพอมันเพียง มันพอของมัน มันไม่มีทุกข์ หรือก !

ของอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัย นี้ก็กินเหมือนกัน ทุกอย่างทำเหมือนกันทั้งนั้นแหละ ชีวิตก็คือชีวิต ชีวิตยังอยู่ จิตใจยังอยู่.. จิตใจยังอยู่นี้ ชีวิตเรายังอยู่ ชีวิตเรานี้พลิกแพลงได้ ชีวิตเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาที่เราตั้งใจของเราได้ ถ้าชีวิตเราปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ เราปฏิบัติขึ้นมาเพราะมันเป็นผลอริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายนอก ทรัพย์จากภายใน

ทรัพย์จากภายนอก.. สิ่งต่างๆ เราหามาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ทรัพย์จากภายนอก เป็นวัตถุ ทรัพย์จากภายใน.. ที่เราทำคุณประโยชน์ของเราแล้วนี้ทรัพย์จากภายใน ถ้า ทรัพย์จากภายในนะ จิตใจมีหลักมีเกณฑ์ เห็นใหม่ ถ้าจิตใจมีหลักมีเกณฑ์มันพิจารณาได้ มันพิจารณาของมัน มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันจะไม่ทุกข์ยากไปอย่างนั้น ไม่เสียหาย

นี่เวลาสิ่งที่มันเกิดขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่เป็นไป ถ้าครูบาอาจารย์ท่านมีหลักมีเกณฑ์ ท่านจะบอกว่า “สิ่งที่ผ่านมาไม่เคยเสียหายเลย ไม่เคยเสียใจเลยที่คิดอย่างนี้ทำอย่างนี้ ไม่เคยเสียใจเลย ไม่เคยคิดเสียใจว่าสิ่งที่ทำมา แล้วย้อนกลับมาว่าเสียใจ ไม่มี!”

ไม่มีเพราะเหตุใด ไม่มีเพราะว่าเรามีธรรมและวินัยเป็นศาสดา เห็นไหม เวลาเขา เกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาก็ได้กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก พระอานนทนะ

“ในพระพุทธเจ้าด้วยกันเรานี้อายุน้อยที่สุด ๘๐ ปี”

ฉะนั้น ๘๐ ปีถึงวาระกรรมวินัยไว้อีก ๕,๐๐๐ ปี ฉะนั้น ๕,๐๐๐ ปี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระอานนท์ถามว่า

“เมื่อไรจะหมดยุคหมดคราวในมรรคผลนิพพาน”

“อานนท์.. เมื่อใด คราวใด มีผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ฉะนั้นเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ พุทธศาสนา นี้เราเกิดมาพบธรรมและวินัย ธรรมและวินัยคือพระไตรปิฎก ธรรมและวินัยคือทฤษฎี ธรรมและวินัยคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.. เราศึกษามาเพื่อปฏิบัติ เราศึกษามาเพื่อแก้ไขจิตใจของเรา แต่กิเลสมันร้ายกาจนัก ! มันศึกษามาแล้วมันบอกว่าของกู ! ของกู ! รู้หมดเลย นี่ศึกษามาแล้วว่าเป็นอย่างนั้นๆ มันสร้างภาพหมดเลย

จิตของเรามันร้ายนัก.. เราเกิดมาแล้ว พุทธศาสนานี้เราต้องทำให้มันเป็นความจริง นี่ถ้าเป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายใน ต้องให้มันเป็นทรัพย์จากภายในตามความเป็นจริง ไม่ใช่ทรัพย์ที่สร้างขึ้นมา คูดิเงินทอง เห็นไหม พอรัฐบาลประกาศเลิกใช้นี้หมดค่าเลย กระดาษพิมพ์มาเป็นแบงก์นะ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเลย พอบอกว่ายกเลิก.. จบ !

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปจำมาว่าของเราๆ ถ้ายกเลิกก็จบ.. แต่ถ้าเป็นเงินของเราละ เราเป็นผู้ฉลาดใช้ไหม เงินสมมุติในโลกเขาใช้กันเราก็ใช้ แต่เราก็มีเงินสำรองของเราเป็นทรัพย์สินของเรา เห็นไหม เขายกเลิกเราก็ยังอยู่ เขายกเลิกเงินเราก็ยังสมบูรณ์ เงินเรายังครบบริบูรณ์

ธรรมของเรา.. ถ้าเราศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เป็นสังฆธรรมของเราขึ้นมา.. เป็นสังฆธรรมของเรา ! ไม่ใช่ธรรมของรัฐบาล นี่เงินของเราไม่ใช่เงินของรัฐบาล

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมและวินัย ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา ศึกษาแล้วปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงของเรา.. ของเรานี้ใคร

จะยกเลิก ใครจะยกเลิก ยกเลิกก็ยกเลิกเรื่องของเขา ไม่เกี่ยว ของเราก็คือของเรา เห็นไหม
นี่ปัจฉัตตัง !

สิ่งที่ปัจฉัตตัง สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเรานะ
ฉะนั้นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ขึ้นมาก็เพราะตรงนี้ก่อน ตรงที่เราตั้งใจทำของเรา สิ่งที่เรา
ทำขึ้นมาเพราะว่ามันเป็นจริตเป็นนิสัย เรามีนิสัยโน้มเอียงมา เราก็แสวงหาของเรา เรา
สร้างบารมีของเรา.. สร้างบารมีของเรานี้สภาวะแวดล้อม เห็นไหม ใครทำบุญกุศล ใคร
ทำคุณงามความดีของเรา

หลวงตาพูดบ่อยมาก “คนที่มีบุญกุศลนะ ตกทุกข์ได้ยากมันก็จะมีคนมาเจือจาน”
ตกทุกข์ได้ยากเวลาทำอะไรมันจะมีเหตุมีผล ถ้าเราไม่ทำของเรามาจะ ตกทุกข์ได้ยากนะ
มันก็..

ดูสติทางโลก เห็นไหม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการหมุนเวียนตลอดเวลา
นี่เรื่องของโลก เรื่องของโลกเรามองแล้วเอามาเป็นคติเป็นตัวอย่าง แต่เรื่องของเราละ
เรื่องของเราเราต้องทำความจริงของเราละ

อันนี้อ้อมกบทก่อนเพื่อให้จิตใจมันควรจะได้ฟังธรรมไป ทีนี้จะตอบปัญหาแล้ว

ถาม : คำว่าปัจฉัตตังและคำว่าสันติทวิฏฐโก เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เมื่อใดจะ
รู้ว่าอันนี้เรียกว่าปัจฉัตตัง หรืออันนี้เรียกว่าสันติทวิฏฐโก

หลวงพ่ : ปัจฉัตตังกับสันติทวิฏฐโก เห็นไหม ปัจฉัตตัง รู้จำเพาะตน.. สันติทวิฏฐโก นี้
หลวงตาท่านพูดบ่อยว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ แล้วให้
สันติทวิฏฐโกเป็นการตัดสิน ! ผู้ที่รู้จริงเห็นจริงนี้สันติทวิฏฐโก คือรู้จริงตามจริง

ถาม : คำว่าปัจฉัตตังและคำว่าสันติทวิฏฐโก เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

หลวงพ่ : “ปัจฉัตตังคือเผชิญหน้า ! ปัจฉัตตังคือเผชิญหน้า.. ปัจฉัตตัง รู้จำเพาะตน !
แต่สันติทวิฏฐโกนี้มันรู้โดยจบกระบวนการของมัน”

ถ้ารู้โดยจบกระบวนการ.. กระบวนการคืออะไร ถ้ากระบวนการ นี้ตอนนี้มัน
ตรวจสอบกัน ที่พระปฏิบัติเขาตรวจสอบกันที่นี้ไง ครูบาอาจารย์เวลาตรวจสอบกันนะ

๑. สติคืออะไร

๒. สมาธิคืออะไร

๓. ปัญญาคืออะไร

๔. ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นอย่างไร

๕. เวลาบอกว่าทำความสงบของใจ ใช้ปัญญาๆ นี่ปัญญาอะไร

ถ้าคนเป็นนะ.. ถ้าคนเป็นนะสุดมยปัญญา ! การศึกษาเล่าเรียนนี่เป็นสุดมยปัญญา คือปัญญาการศึกษาเท่านั้น จะศึกษามาขนาดไหน เรียนรู้ขนาดไหนเป็นวิชาชีพ เห็นไหม โลกเขานี่เขาจบทางใดมามันเป็นวิชาชีพของเขา เดียวนี้เราศึกษาธรรมพระพุทธเจ้ามาก็เป็นวิชาชีพนะ พุทธศาสตร์ไง ก็จะสอนพุทธศาสตร์เว้ย !

ก็เป็นอาชีพหนึ่ง แต่ทำไมมึงไม่สอนชีวิตมึงละ ชีวิตมึง ! ชีวิตคือหัวใจ คือภพชาตินี้ทำไมไม่เอาพุทธศาสตร์สอนมัน.. พุทธะ ! พุทโร พุทโรนี่พุทธะ จิตใจมันต้องลงสู่ความสงบสิ

นี่ไงคำว่าปัจเจก สันติภูมิกะ.. ปัจเจก สันติภูมิกะ ถ้าเป็นปัจเจกจริง พุดออกมามันเห็นหมดแหละ.. คูสิ้ว เห็นไหม ลักษณะของสัตว์ สัตว์อาชาไนย เวลาสัตว์ทั่วไปนี่ลักษณะของสัตว์ แล้วผู้ที่อยู่ในวงการ สัตว์นี่เขาจะดูลักษณะของมัน โอ้โฮ.. สัตว์ตัวนี้สมบูรณ์แบบ.. ธรรมก็เหมือนกัน ! ฉะนั้นถ้ามันสมบูรณ์แบบออกมา สิ่งของมันแสดงออกมามันมีการเคลื่อนไหวอย่างไร มันมีอาการของมันเป็นอย่างไรร

สิ่งใด เห็นไหม สติคืออะไร สติก็คือ ส.เสื่อ ต.เต่า สระอิโง สติก็อยู่ในตำรา สมาธิก็อยู่ในตำรา นี่ทุกอย่างอยู่ในตำราหมดเลย มันเอาตำราเป็นที่ตั้ง พอเอาตำราเป็นที่ตั้ง แล้วเวลาพูดมานี่สติเป็นอย่างนั้น สมาธิเป็นอย่างนั้น ปัญญาเป็นอย่างนั้น แล้วมันเป็นอย่างไรละ อ้าว.. ก็ตำราเขียนไว้อย่างนั้น ตำราเขียนไว้อย่างนั้นมันก็เหมือนรู้ลักษณะของสัตว์ รู้ลักษณะของสัตว์ก็บอกไว้แล้วนะ สัตว์ลักษณะอย่างนี้ ลักษณะอย่างนี้มันมีคุณสมบัติอย่างนี้ นี่ลักษณะของสัตว์

แต่ลักษณะของสัตว์นั้นะ พอไปเจอตัวจริงข้างนั้นะ ลักษณะของสัตว์มันเป็นอย่างไร ลักษณะของสัตว์ อากาโรที่มันครบ ๓๒ มันเป็นอย่างนั้น.. แต่ลักษณะของคน คุณิ เขาคุณิโหวะเข็ง เขาคุณิลักษณะ เห็นใหม่ ลักษณะอย่างนี้มันจะมีจุดคืออย่างนี้ ลักษณะอย่างนี้ มันจะมีจุดบกพร่องอย่างนี้ นี่ลักษณะ

ลักษณะมันคืออะไร ลักษณะอย่างนี้มันเกิดมาจากเวรกรรมนะ “รูปสมบัติ.. คุณสมบัติ”

รูปสมบัติ เห็นใหม่ คนเกิดมานี้เกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม นี่การเกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม รูปสมบัติขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่เวลาประพฤติกปฏิบัติขึ้นไปนี่สิ้นกิเลสได้ใหม่.. ได้ ! ได้หมด พระอรหันต์สมัยพุทธกาล คุณิแคะแกระนั้นที่ว่าในพระไตรปิฎกไง นี่ไปดูบอกเล่าเขา เห็นลักษณะของเขามันเป็นลักษณะเหมือนคนผิดปกติ.. นั่นพระอรหันต์นะ ไอ้เราอาการ ๓๒ ว่าลักษณะคินีโง่ โง่เลย ไอ้คนอย่างนั้นมันยังเป็นไปได้ มันอยู่ที่ปัญญาไง

ฉะนั้นคำว่าปัจจัยตั้งรู้จำเพาะตน..

“คำว่าปัจจัยตั้งกับสันทิฏฐิโก เหมือนหรือต่างกันอย่างไร”

มันต่าง ! มันต่างเพราะว่าแม้แต่ตัวอักษรมันก็ต่างแล้ว แต่ความต่างนะมันใกล้เคียง อย่างเช่นคำว่าสมาธิกับฉาน.. สมาธิก็คือสมาธิ สมาธิส่วนใหญ่แล้วพระกรรมฐาน หรือผู้ที่ปฏิบัติ เห็นใหม่ ในมรรค ๘ นี่มันสัมมาสมาธิไม่ใช่สัมมาฉาน

ทีนี้คำว่าฉาน.. คำว่าฉานนี้มันมีมาแต่เก่าดั้งเดิม ในเรื่องฤทธิชีโพรเขาทำกันมีอยู่แล้ว นี่เขาทำฉานสมาบัติกัน แต่เวลาทำฉานสมาบัติ คำว่าทำฉานสมาบัติแบบเริ่มต้น เด็กของเราเริ่มต้นด้วยการวางการศึกษาที่ดี มันจะเข้ามาสู่การศึกษาที่ดี ถ้าเด็กของเราที่เราปล่อยให้ตามปกติของเขา หรือให้เขาทำตามความสะดวกของเขา เขาจะดีก็ได้ เขาจะไม่ดีก็ได้

ฉานสมาบัติ เห็นใหม่ จิตมันเคยเป็นอย่างนั้น จิตมันเคยส่งออกอย่างนั้น จิตมันมีกำลังอย่างนั้น มันก็เป็นไปตามธรรมชาติของมัน มันจะเข้ามาสู่ดีก็ได้ จะไปสู่ที่เลวก็ได้ แต่ถ้าสัมมาสมาธิละ

นี่คำว่าสมาธิในพุทธศาสนา.. สมาธิ เห็นใหม่ ถ้ามันมีสติมันมีศีล ถ้ามันมีศีลเวลามันเกิดสมาธิขึ้นมา มันจะควบคุมใจ มันเหมือนกับการศึกษาในระบบไง ถ้าการศึกษาในระบบขึ้นมา นี่การศึกษาในระบบมันมีการวางรากฐานไว้ การศึกษานั้นมันก็สืบต่อขึ้นไป นี่การศึกษาในระบบ.. แล้วการศึกษานอกระบบละ

นี่ฉานกับสมาธิแตกต่างกันอย่างไร.. นี่เวลาคนพูดกันมันพูดกันจนชินปาก เราก็พูดบ่อยฉานสมาธิใช้แทนกัน.. ฉานสมาธิใช้แทนกันเพราะเราไม่ให้เห็นว่าทำแตกต่างกัน แต่ ! แต่มันอยู่ที่คุณสมบัติผู้ที่เป็น ผู้ที่เป็นจะบอกได้เลยว่าอะไรมันผิดอะไรมันถูก.. นี่ถ้าเป็นฉานทำอะไรถึงเป็นฉาน เขาบอกว่านี่ได้ฉาน ฉานมันตัวแข็ง.. ชื่อบื้อ ! ฉานมันเป็นอย่างไร สมาธิมันเป็นอย่างไร มันเป็นอาการของใจทั้งหมด สมาธิเกิดที่ไหน เกิดที่จิต ฉานก็เกิดที่จิต

นี่เวลาเอาฉานกับสมาธิมาเปรียบเทียบว่าปัจจัยตั้งกับสันติภูมิจโกมันแตกต่างกันอย่างไร ไม่อย่างนั้นจะอธิบายปัจจัยตั้งกับสันติภูมิจโกนี้อธิบายไม่จบ แต่ถ้าอธิบายเห็นความแตกต่าง เห็นใหม่ นี่ฉานสมาธิใช้แทนกันได้ไหม ใช้แทนกันต่อเมื่อเราแบบว่าเวลาคนไข้ไปหาหมอเนี่ยะ หมอจะบอกอาการอย่างนั้นๆ หมอจะบอกว่าไข้เป็นอย่างนั้น เป็นโรคนั้นๆ

นี่นี่คำว่าเป็นโรคเนี่ยมันมีที่มาที่ไป สมมุติฐานของโรคมันกว้างมาก แล้วจะบอกว่าให้สรุปเลยนี่เอ็งไปเรียนหมอให้จบก่อนนะ ไอ้คนไข้ก็กลับไปเรียนหมอก่อน แล้วเราจะมากุ้ยกันรู้เรื่อง ไอ้คนไข้มันไม่ได้เรียนหมอมา หมอพูดอย่างไรคนไข้ก็รับ.. ครับ..

อันนี้ก็เหมือนกัน ปัจจัยตั้งกับสันติภูมิจโกนี้อธิบายก็จบละ ฉะนั้นเวลาอธิบาย นี่อธิบายเหมือนหมอกับคนไข้ เพื่อให้คนไข้รับทราบก็พอ บอกว่าเออ.. อันนี้เป็นอย่างนี้ๆ ก็จบ อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าจะให้อธิบาย เพราะถ้าเราอธิบายแบบว่าความแตกต่างให้มันละเอียด มันก็เหมือนกับหมอกับหมอกุ้ยกัน เพราะอะไร เพราะเราเรียนหมอมาร่วมกันไข้ใหม่ เราอธิบายมาทุกอย่างมันเข้าใจถ้าอย่างนั้นมันก็จบ ถ้ามันไม่จบนี้แล้วไปบอกว่าให้อธิบายมา อธิบายมาก็อธิบายแล้ว

ฉะนั้นถ้าบอกว่า “คำว่าปัจจัยตั้งกับสันติภูมิจโกเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เมื่อใดจะรู้ว่าอันนี้เรียกว่าปัจจัยตั้ง หรืออันนี้เรียกว่าสันติภูมิจโก”

ขนาดที่ว่าเรารู้แล้วว่านี่นะมันยังมีวิฤตภาวะนะ มันเป็นปัจจัยตั้งของพระโตดาบัน กับปัจจัยตั้งของพระสัททาคา พระสัททาคาจะอธิบายปัจจัยตั้งได้ดีกว่าพระโตดาบันเยอะมาก แล้วพระสัททาคาก็จะไปอธิบายเรื่องปัจจัยตั้งกับพระอนาคา พระอนาคาอธิบายได้ดีซึ่งกว่า แล้วพระอรหันต์จะไปอธิบายถึงสันติภูฏิกอกับปัจจัยตั้งดีกว่าพระอนาคา เพราะ ! เพราะระดับที่มันลึกตื้นต่างกัน

แล้วคนที่ไปเห็นนี้ไปเห็นที่ลึกกว่า.. เพราะเห็นลึกกว่าด้วย เห็น ๒ ระดับด้วย เพราะพระโตดาบันนี้ได้ระดับหนึ่ง พระสัททาคาได้ ๒ ระดับแล้ว ๑ , ๒ พระอนาคาได้ ๓ ระดับ ๑ , ๒ , ๓ พระอรหันต์นี้ได้ ๑ , ๒ , ๓ , ๔ เลย ฉะนั้นคนที่ได้ระดับที่ ๔ มา อธิบายระดับที่ ๑ นี่สบายมาก แต่อธิบายระดับที่ ๑ นะ พออธิบายระดับที่ ๑ จบ พอขึ้นระดับที่ ๒ นี่เกาหัวแล้ว มันอะไรเนี่ย งงใจ คนไม่รู้คืออวิชา คนไม่รู้คือมีอวิชาครอบงำอยู่ ถ้าอวิชาครอบงำอยู่จะรู้ได้อย่างไร แต่อธิบายใช้ไหม นี่มันมีหยาบละเอียด

ฉะนั้นคำว่าปัจจัยตั้ง.. เมื่อใดจะรู้ว่าอันนี้เรียกว่าปัจจัยตั้ง ตอนนี้นะโยมมองศาลา นีสิ นี่เห็นศาลาหรือยัง นี่ปัจจัยตั้ง ! เห็นหมดแล้ว นี่ปัจจัยตั้ง ใครหลอกกูไม่ได้ว่าศาลานี้ เป็นอย่างไร นี่ปัจจัยตั้ง !

เมื่อใดที่เป็นปัจจัยตั้ง เมื่อใดก็คือเราประสบสัมผัสนั่นล่ะคือปัจจัยตั้ง ! เมื่อใด ประสบสัมผัส นั่นล่ะคือปัจจัยตั้ง นี่รู้แจ้งแล้ว.. แต่ถ้าอยู่ที่บ้าน โอ้ย.. วันนี้ไปหาหลวงพ่อก มาไว้ อู้อู.. ศาลานะ ใหญ่น่าดูเลยอะ อู้อู.. ไม่มีเสากลางเลยนะ ไอ้คนไม่เคยมา มันไม่ ปัจจัยตั้งนะ ศาลาใหญ่ขนาดไหนนะมันคำนวณแล้ว ถ้าไม่มีเสากลางมันจะเป็นอย่างไร

นี่ปัจจัยตั้งใหม่ ไม่ปัจจัยตั้ง.. ถ้าปัจจัยตั้งคือรู้เห็นใจ คือรู้เห็นแจ้ง คือปัจจัยตั้ง !

สันติภูฏิกอก.. สันติภูฏิกอกเพราะมันรู้รอบ สันติภูฏิกอกนะเพราะว่าเวลาเขาบอก เห็นใหม่ บอกว่าพระอรหันต์บุคคล นี่เป็นพระอรหันต์บุคคลไม่ได้ถ้าพระพุทธรูปเจ้ายังไม่พยากรณ์.. หลวงตาบอกว่า พระพุทธรูปเจ้าบอกไว้ว่า “มอบไว้ให้กับสันติภูฏิกอก”

สันติภูฏิกอกของใคร ถ้าสันติภูฏิกอกของกิเลสนะ มันก็หันซ้ายหันขวาแล้วมันก็ว่า สันติภูฏิกอกของมัน.. สันติภูฏิกอกของหันซ้ายหันขวานะ กลับหลังหันด้วย นั่นสันติภูฏิกอกของเขาเพราะเป็นการอ้างอิง แต่ถ้าเป็นสันติภูฏิกอกตามความเป็นจริง สันติภูฏิกอกตาม

ความเป็นจริง มันรู้รอบของมันในหัวใจของมันนะ อย่างเช่นเราปฏิบัติที่นี่นะ เราปฏิบัติกัน ไซ้ใหม่ เราพิจารณากายแล้วเราก็ปล่อยเลย บอกว่าสันตสิทธินะ ปล่อย.. ปล่อยอะไรนี่

ตทั้งคปทานมันปล่อยชั่วคราว สันตสิทธินะมันไม่สรูป ถ้าสันตสิทธินะมันสรูปนะ เราพิจารณากายของเราไซ้ใหม่ แล้วมันถอดถอนสักกายสิทธินะ วิจิกิจจา สิลัพพตปรามา ส.. ถ้ามันถอดถอนนี่มันถอดถอนอะไร เพราะในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่คัดค้านกันนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะต่อเนื่องกันมา มันเป็นระดับขึ้นมา

อย่างผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วนี่มันตทั้งคปทาน มันปล่อยวางอย่างไร พอมันปล่อยวางแล้วนี่พระพุทธเจ้าบอกให้เข้าไป ให้เข้าไป ให้เข้าไป ให้เข้าไป เจริญมรรคมากขึ้น เห็นใหม่ มรรคญาณ ธรรมจักรมันจะเคลื่อน ปัญญามันจะเคลื่อน จักรมันจะหมุนเข้าไป มัชฌิมาปฏิปทา มันจะหมุนเข้าไปสู่จิต พอมันทำลายจิต เวลามันสมุจเฉทแล้ว มันขาด ! พอมันขาดนี่มันขาดอย่างไร

นั่นนะสันตสิทธินะโดยรอบไป สันตสิทธินะโดยรอบเพราะอะไร เพราะมันเป็นอกุปปิธรรม มันจะฟื้นตัวขึ้นมาไม่ได้อีกแล้ว

“อกุปปิธรรม.. อกุปปิธรรม”

สัพเพ ชัมมา อนัตตานิเป็นอกุปปิธรรม.. สัพเพ ชัมมา อารมณ์ของเราที่สัพเพ ชัมมา เป็นอกุปปิธรรม อารมณ์เรานี้.. กุปปิคือการเปลี่ยนแปลง กุปปิคือธรรมะ.. สัพเพ ชัมมา อนัตตา ! ธรรมะเป็นอนัตตา ทุกอย่างมันยังเปลี่ยนแปลงได้หมดนะ แต่พอมันสรูป เห็นใหม่ สรุปรูปนี้สันตสิทธินะ พอมันสรูป.. ขาด ! พอขาด นี่สมมุติมัชฌิมาปฏิปทา เห็นใหม่ มรรคะ มรรคะรวมตัวเป็นมรรคปฏิปทา แล้วรวมตัวกันทำลายตัดสังโยชน์ขาด ขาดปั๊บ ! นี่สันตสิทธินะโดยรอบ อกุปปิธรรม

อกุปปิธรรมนี่ฐานะที่จะเปลี่ยนแปลงไป นี่เขาบอกว่าสัพเพ ชัมมา อนัตตา พระพุทธเจ้าบอกว่าถอดถอนอนัตตา.. ไซ้ ! พระพุทธเจ้าสอนอนัตตา แต่มันมีผลจากอนัตตาไป มันไม่ใช่ตัวอนัตตาเป็นตัวตั้ง พระพุทธเจ้าสอนอนัตตาแล้วก็ถอดถอนอนัตตาเลย

นี่พูดไม่โครโฟนแล้วก็กินไม่โครโฟนเลย.. มันจะบ้าหรือ พูดไม่โครโฟนมันก็เป็นเสียงออกไปเว้ย กูไม่ได้กินมัน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นอนัตตาๆ นี้อะไรเกิดจากอนัตตาค่ะ อะไรออกจากอนัตตามา ถ้าเป็นอนัตตา สัพเพ ชัมมา อนัตตาคืออุปปสรรณ.. อุปปสรรณที่พ้นจากอนัตตานั่นไป แต่กระบวนการของอนัตตานั้นคือกระบวนการที่มันทำลายตัวมันเอง คือมรรคญาณที่มันมรรคสามัคคีธรรมนั้น ถ้ามันจบกระบวนการนี้สันติภูฏิกโก

หลวงตาถึงบอกว่า “พระพุทธเจ้ามอบไว้ให้สันติภูฏิกโกใจ” แต่สันติภูฏิกโกของครูบาอาจารย์เรา เราเกิดมานี้ เราจะภูมิใจว่าพวกเราเกิดมาแล้วมีครูบาอาจารย์ร่วมกัน เราเกิดมามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นครูบาอาจารย์ร่วมกัน.. สันติภูฏิกโกในกลุ่มชนของกรรมฐาน ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านตรวจสอบท่านดูแลลูกศิษย์ลูกหากันมาแล้วเราอยู่ในกลุ่มชนของเราอย่างนี้ นี่ถ้าสันติภูฏิกโกของเรา การตรวจสอบของครูบาอาจารย์เรา เห็นไหม ตั้งแต่ที่หลวงตาท่านบอกว่าท่านเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ เอาหลวงตาตรวจสอบกับหลวงปู่ขาว เอาหลวงปู่ขาวตรวจสอบนะ เอาหลวงปู่บัวกับหลวงตาคุยกัน

นี่ใจ นี่สันติภูฏิกโก ! ในกลุ่มชนของเรา ในวงกรรมฐานของเรา ในการประพฤติปฏิบัติของเรานี้มันตรวจสอบกัน ตรวจสอบกันเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ในกลุ่มชนของเราใจ.. แล้วมันเป็นสันติภูฏิกโกขึ้นมา นี่สันติภูฏิกโกกับสันติภูฏิกโกตรวจสอบกันมันยังสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นไปอีก ถ้าเป็นสันติภูฏิกโกโดยที่มันตรวจสอบ นี่ครูบาอาจารย์ของเรา นะ ท่านมั่นใจในตัวท่านเต็มทีนะ ถ้ามันเป็นความจริงนี้ไอ้โฮ..

พูดไปเถอะ ! ใครจะพูดก็พูดไปเถอะ มันเรื่องของเขา ไร้สาระ ! ฉะนั้นครูบาอาจารย์เราท่านมั่นใจตรงนี้แล้ว เพียงแต่ว่า.. เพียงแต่ว่าเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ ท่านเป็นฝ่ายปกครอง ท่านศึกษามาท่านเปรียญ ๖ ประโยค เห็นไหม ท่านก็มีทางวิชาการของท่าน แต่ทางวิชาการนี่คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้นทางวิชาการก็บอกไว้ว่าต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น แต่เราไม่มีวุฒิภาวะ ไม่มีสันติภูฏิกโกใจ ไม่มีสิ่งที่จะพิสูจน์ใจ ก็ต้องเอาเป็นผู้ใหญ่ไซ้ไหม ก็เอาหลวงปู่ขาว เอาสิ่งที่ว่าท่านเป็นผู้อุปชฌาย์ให้ด้วยนั่นนะ นี่ผู้ที่มีสันติภูฏิกโก ผู้ที่มีหลักการใน

หัวใจ เอามาพูดคุยตรวจสอบกัน แล้วท่านนั่งฟังใจ ท่านนั่งฟังท่านอยากฟัง ท่านอยากรู้ ท่านอยากมีประสบการณ์ อันนั้นมันเป็นประโยชน์ของท่านนะ ประโยชน์ของท่าน

นี่เราพูดถึงประโยชน์.. นี้ผู้ที่ป็นนักปราชญ์ ผู้ที่จะส่งเสริมพุทธศาสนา ผู้ที่จะทำ ให้ศาสนามั่นคงแข็งแรง นี้พยายามเอานักปราชญ์ เอานักปราชญ์เอาครูบาอาจารย์ของเรา มาเพื่อตรวจสอบ เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ เพื่อความมั่นคง เห็นไหม อันนี้ทำเพื่อความ สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อคุณงามความดี อันนี้เป็นประโยชน์มาก ฉะนั้นสิ่งที่ทำเป็นประโยชน์ ก็เป็นประโยชน์นะ นั่นสันติภูมิโก !

ถาม : กรณีที่หนูดูทีวีขององค์หลวงตา แล้วมีการทำบุญเช่นถวายทอง แล้วเรากล่าว คำว่าสาธุ หนูจะได้บุญด้วยใช่หรือไม่คะ

หลวงพ่อ : ได้แน่นอน เพราะการทำบุญ เห็นไหม พวกเราบอกว่าเรานี้ะอยาก ทำบุญแต่เราไม่มีทรัพย์สมบัติจะทำกับเขา เห็นคนเขาทำบุญกันแล้วนี่อู้อู.. อยากทำ หนู เกิดมาทุกข์เกิดมายาก เขาทำบุญของเขา เรามีเราก็อำกับเขานี้เป็นสมบัติของเขา เป็น สมบัติของเรา.. เราไม่มีวัตถุที่จะทำกับเขา เห็นเขาทำเราอนุโมทนาไปกับเขา บุญเต็มๆ เลย ! บุญเต็มๆ เลยอนุโมทนาทานนี้

การทำบุญกุศล นี้การทำบุญกุศลเพื่อหัวใจ ฝึกหัวใจ เพราะธรรมชาติของหัวใจ มันมีกิเลส มันต้องยึดของมันโดยธรรมดา แต่เพราะเราเชื่อมั่นในธรรม เราเชื่อมั่นต่างๆ เราก็อเสียสละเพื่อมาให้ตัวเองได้บุญ.. ฉะนั้นถ้าวัตถุเราไม่มี ถ้าเราจะนึกเอาเองนะ อย่างเช่นบอกว่าถ้าเราอนุโมทนากับทุกคน เรานึกเอาเองตลอดเวลาที่มันไม่เห็น มันไม่เห็น ฉะนั้นมันไม่มีภาพฝังใจ แต่ถ้าเรารู้เราเห็นนี่เราอนุโมทนาด้วย เพราะอนุโมทนาบุญ มันมี

เพราะบุญมันเป็นเรื่องของความรู้สึก บุญมันเป็นเรื่องของนามธรรม บุญมันเป็น เรื่องของใจ บุญมันไม่ใช่เรื่องของแบงก์ ถ้าเรื่องของแบงก์ เรามีแบงก์ห้าบาท เออ.. เราได้ บุญ ใอันนั้นไม่มีแบงก์เลยไม่ได้บุญ ใอันนี้แบงก์ห้าบาทนะ โอ้อโฮ.. ทุกข์มากเลยนะ ห้าบาท นี้จะไปช้อนไว้ที่ไหนเดี๋ยวโจรมันปล้น ใที่ที่ไม่มีอะไรเลยมันกลับมีความสุขของมันนะ บุญมันเป็นความสุขของใจอันนั้น ฉะนั้นอนุโมทนาได้บุญ ๑๐๐ เปอร์เซนต์

เพียงแต่ว่าส่วนใหญ่แล้วจิตใจของคนมันอยากจะทำเอง อยากจะต่างๆ เห็นใหม่ แต่ถ้าเราทำของเรา เราอนุโมทนาได้หมดนะ ฉะนั้นถ้าพูดถึงว่าเขาทำบุญแล้วเราทำบุญไม่ได้ อย่างเขา เวลานั่งสมาธิเราได้บุญใหม่ละ ทำอะไรนี่ เวลานั่งสมาธิเราทำอะไร หลวงตาบอกว่า “จะทำบุญมากมายขนาดไหน ถึงที่สุดแล้วก็ต้องมาพุทโธนี่แหละ”

ทำบุญก็เหมือนเรากันเขื่อนไว้ น้ำเต็มเขื่อน แต่ไม่ใช้มันทำอะไรละ ก็ให้มันระเหยไปไง จะทำบุญมากน้อยขนาดไหน ถ้าจะพันกิเลสต้องพุทโธ ต้องทำสมาธิ ต้องใช้ปัญญา.. ไม่มีหรือการทำบุญจนเป็นพระอรหันต์ทำที่ไหน แต่มันมีในพระไตรปิฎกทำทาน จนถึงที่สุดเป็นพระอรหันต์ แต่ ! ฟังให้ดิ้นนะ.. ทำทาน เห็นใหม่ ทำทานคือว่าเสียสละ นี่เสียสละจนเป็นพระอรหันต์ เสียสละวัตถุไปก่อน แล้วก็เสียสละความฟุ้งซ่าน แล้วก็เสียสละกิเลสเสียสละอย่างไร.. เสียสละอย่างไร

นี่อาศัยการเสียสละนี่แหละ แต่มันเอาการเสียสละเป็นเทคนิคไป แต่จริงๆ ก็คือการชำระกิเลสนี่แหละ ก็คือการภาวนานั่นแหละ.. นี่เพียงแต่ว่ามันเป็นอุบาย อุบายว่าจะทำอย่างไร จะแก้ไขอย่างไรเพื่อเราจะถอดถอน ฉะนั้นถ้าทำสิ่งใดก็แล้วแต่ สุดท้ายแล้วก็ต้องมาภาวนา ถ้าการภาวนานี้คือการภาวนามยปัญญาเท่านั้นที่ฆ่ากิเลส ภาวนามยปัญญาเท่านั้นที่มันจะส้ารอกคลายกิเลสออกมาจากใจ อย่างอื่นไม่มีหรือ อย่างอื่นเป็นไปไม่ได้

ถ้าอย่างอื่นมีนะ คุณพ่อแม่สัพพัญญูจะรักลูกมาก แล้วพ่อแม่จะไม่อยากให้คุณลำบากเลย ถ้าพ่อแม่เอาปัญญายัดใส่สมองลูกได้นะ มันยัดใส่ไปแล้ว แต่พ่อแม่ก็ยัดใส่ไม่ได้ พ่อแม่ต้องฝึกมาให้ลูกเราฉลาด ถ้าพ่อแม่เอาปัญญายัดใส่สมองได้นะ จะยัดใส่สมองให้ลูกเราดีทุกคนเลย ให้ลูกมันเป็นคนดีทุกคนเลย มันเป็นไปไม่ได้ต้องฝึกขึ้นมา

ฉะนั้นสิ่งที่ว่ามันจะเป็นจริงนี้มันอยู่ที่การฝึกฝนของใจขึ้นมา ใจต้องปฏิบัติ ใจต้องฝึกฝนขึ้นมา มันไม่มี ถ้ามีนะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไปหมดแล้ว ฉะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้อยากจะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ ฉะนั้นสิ่งที่มันทำ สิ่งที่มีการกระทำนี้เราจะทำอะไร.. พ่อแม่รักลูกมากนะ โดยสัญชาตญาณ เราจะพูดประจำว่าไม่มีความรักอันใดสะอาดบริสุทธิ์เหมือนความรักของแม่ ความรักของพ่อของแม่นี้สะอาดบริสุทธิ์ ไม่ต้องการอะไรจากลูกเลย !

ความรักของใครก็แล้วแต่มันยังมีผลอยากได้ มีผลต้องการ มีแรงปรารถนา ความรักของพ่อของแม่สะอาดบริสุทธิ์มาก ลูกนี่นะไม่ต้องการอะไรเลย ต้องการให้ลูกเรานี้ยืนได้ ต้องการให้ลูกประสบความสำเร็จ พ่อแม่ดีใจมาก พ่อแม่ไม่ต้องการใดๆ ทั้งสิ้นเลย ต้องการให้ลูกยืนได้ ต้องการให้ลูก.. นี่ไงเราจะบอกว่าความรักของพ่อแม่สะอาดบริสุทธิ์มาก ฉะนั้นก็รักลูกมาก อยากให้ลูกประสบความสำเร็จมาก

แต่ความรักของพระพุทธเจ้ามากกว่านั้นอีก เพราะความรักของพระพุทธเจ้าใช้ใหม่ ปรารถนามารือสัตว์ชนสัตว์ เขามีลูกกันนะมีลูกกันมากมาย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขามีลูกในจักรวาลเลย มีลูกในกามภพ รูปภพ อรูปภพ เทวดา อินทร์ พรหมนี้เป็นลูกของพระพุทธเจ้าหมดเลย เพราะพระพุทธเจ้าเทศนาว่าการนะ นี่เวลาพระอรหันต์ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่าใครทรมานมา ใครทรมานมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ทำคลอดไง ทำคลอด เห็นใหม่ จากปฏุชนเป็นโสคาบัน เป็นสภิกาคา เป็นอนาคา คลอดออกมาจนถึงที่สุด จนเป็นพระอรหันต์นั่นละ นี่ลูกของพระพุทธเจ้า

สิ่งต่างๆ นี่พระพุทธเจ้าทำมาทำเพื่อประโยชน์ ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเราสาธุๆ นี่ถ้าเรามั่นใจของเรา เราทำของเราได้บุญใหม่.. ได้! ได้! ได้ ๑๐๐ เปอร์เซนต์!

ถาม : การทำบุญหรือการทำสังฆทานแบบมีพิธีและไม่มีพิธี ให้ผลแตกต่างกันไหมครับ

หลวงพ่ : มันต้องถึงผู้ทำก่อน ถ้าผู้ทำนะผู้ทำที่จิตใจเรายังไม่มั่นคง จิตใจเรายังอ่อนแออยู่ มันก็มีปมด้อยใจใหม่ อู้อู.. นี่ฟังวิทยุมานะ บอกว่าทำสังฆทานอย่างนี้มันจะไม่ได้บุญนะ ทำสังฆทานนี้มันไม่ครบนะ สังฆทานต้องมีไอนั้น ต้องมีไอนี้ ต้องมีไอนี้มันไปร้อยแปดเลย นี่ถ้าไม่ทำก็ขาดจากสังฆทาน

สังฆทานคืออะไร สังฆทานมาจากไหน สังฆทานเริ่มต้นมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมีเทวดามาถามว่าควรทำบุญที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“เธอควรทำบุญที่เธอพอใจ !”

นี่ฟังคำนี้แปลกประหลาดมาก ที่เธอพอใจเพราะอะไร เพราะถ้าเราศรัทธาเราพอใจเราอยากทำไหม ถ้าเราบอกว่าที่นั่นดีที่สุดเลย แต่กูไม่ชอบเลยนี่มันจะทำไหม ไม่ทำหรือ ! มันจะทำที่มันพอใจ พระพุทธเจ้านี้ฉลาดมาก เขาไปถามว่าเราควรทำบุญที่ไหน พระพุทธเจ้าบอกว่าเธอควรทำบุญที่เธอพอใจ ! ถ้าพอใจให้รีบทำเลยนะ ถ้าไม่รีบเดี๋ยวกิเลสมันบอกไม่ทำแล้วอวดนะ

“เธอควรทำบุญที่เธอพอใจ !”

เทวดาถามซ้ำ “แล้วถ้าเอาวัดผลล่ะ”

เออ.. ถ้าเอาวัดผลนะ ถ้าเธอทำที่เธอพอใจนะ ถ้าเธอทำกับเปรตเธอก็ได้เปรต ถ้าเธอทำกับพระที่ดีเธอก็ได้ดี แต่การทำอย่างไรมันก็ได้ผลนะ ฉะนั้นเธอควรทำที่เธอพอใจ ถ้ามันพอใจที่ไหนให้ทำที่นั่น

แล้วสังเกตได้ใหม่ว่าเราพอใจที่ไหนกันล่ะ เราก็พอใจที่คนยกตุกเรา ไปที่ไหนเขายกตุกสูงๆ ที่นั่นพอใจเพราะว่ามันสะดวก ถ้าไปที่ไหนคนไม่ยกตุก ไม่พอใจเลยเว้ย โอ้ย.. ทำบุญที่นั่นไม่ได้บุญเลยเว้ย มันจะไปทำที่เขายกตุก ถ้าที่ไหนเขาไม่ยกตุกมันไม่ทำ

ฉะนั้นถ้าจะเอาผลกันล่ะ !

ถ้าจะเอาผลนะต้องทำกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ผลประเสริฐที่สุด.. แล้วถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีล่ะ ให้ทำกับพระปัจเจกพุทธเจ้านี้อันดับที่สอง.. แล้วถ้าพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มีล่ะ ให้ทำกับพระอัครสาวก.. นี้พระอรหันต์นะ พระอรหันต์ แต่อัครสาวกกับพระอรหันต์ยังไม่เท่ากันเลย ให้ทำกับพระอัครสาวก เพราะพระอัครสาวกนี้สร้างบุญญาธิการมากกว่าพระอรหันต์ พระอรหันต์ต้องหนึ่งกับ

พระอัครสาวกเพราะอะไร เพราะเป็นอัครสาวกของพระพุทธเจ้ามีแค่ ๒ องค์ เบื้องซ้ายและเบื้องขวา ทุกองค์ก็ต้องมีผู้ปรารภมาแล้วสร้างบุญญธิการมา ต้องสร้างบุญญธิการมาเพราะคำว่าสร้างบุญญธิการมาคือสร้างความพร้อม คือพันธุกรรมของจิต มั่นกว้าง พระสารีบุตรกับพระท้าวไปเทศน์ไม่เหมือนกัน พระสารีบุตรจะเทศน์กว้างขวางมาก จะอธิบายได้ชัดเจนมาก แต่พระอรหันต์องค์อื่นอธิบายได้ไม่เหมือนพระสารีบุตร.. นี่เพราะอะไร เพราะว่าท่านประสบการณ์ของจิต ประสบการณ์ที่ท่านสร้างของท่านมา มั่นกว้างขวางมาก

ฉะนั้นถ้าทำกับพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มีให้ทำกับพระอัครสาวก ถ้าพระอัครสาวกไม่มีละให้ทำกับพระอรหันต์ ถ้าพระอรหันต์ไม่มีละให้ทำกับพระอนาคา ถ้าพระอนาคาไม่มีละให้ทำกับพระสัทธา พระสัทธาคาไม่มีละ ให้ทำกับพระโสคาบัน พระโสคาบันไม่มีละ.. ไม่มีให้ทำกับหมู่สงฆ์ ! ให้ทำกับหมู่สงฆ์ให้เป็นสังฆทาน

คำว่าสังฆทานนี้ทำกับหมู่สงฆ์เพราะอะไร เพราะถ้าไม่มีพระโสคาบัน พระองค์ไหนก็แล้วแต่ เพราะถ้าเราไม่รู้นี่เราไปทำที่เราพอใจ แต่ถ้าเรารู้แล้วเราจะทำอย่างไรละ เพราะเราอยากจะทำกับพระตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมาเลย แล้วมันไม่มี แล้วให้ไปทำกับพระไม่ใช่โสคาบันมันก็ไม่อยากทำ ไม่พอใจจะทำ ถ้าไม่พอใจจะทำให้เธอทำสังฆทาน

สังฆทานคือสังฆะ ! คือหมู่สงฆ์ไม่ใช่บุคคล.. สังฆทานคือหมู่สงฆ์ หมู่สงฆ์ตั้งแต่ ๔ องค์ขึ้นไปเป็นสังฆทาน ให้ถวายสังฆทานเท่ากับถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะ ! เพราะสังฆทานไม่มีใครเป็นเจ้าของ สังฆทานเป็นสมบัติสาธารณะ

สมบัติของเรา ๑ บาท เราใช้ของเรา ๑ บาท ถ้า ๑ บาทในสาธารณะเขาใช้ประโยชน์กับประเทศชาติ ประเทศไทยใช้ ๑ บาท ประเทศไทยได้ ๑ บาทนี้เพื่อเยียวยาประเทศไทย.. เรามี ๑ บาท เราใช้เฉพาะเรา เรามี ๑ บาทใช้เฉพาะเราคนเดียว แต่ถ้าเป็นสังฆทาน เป็นสังฆะคือสาธารณะประโยชน์ใช้ใหม่ ฉะนั้นสิ่งที่ถวายสังฆทานมันเป็นสมบัติของสงฆ์ สงฆ์ทุกองค์มีสิทธิใช้ไง มันเป็นของสงฆ์ทั้งหมด ฉะนั้นให้เธอทำสังฆทาน

แล้วถ้าทำสังฆทานเป็นพิธีละ (หัวเราะ) กับไม่เป็นพิธีละ.. ถ้ามีพิธีนี้มันก็เป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรมของพื้นถิ่นไม่เหมือนกัน วัฒนธรรมของพระภิกษุทางใต้ พระภิกษุ

ที่ภาคกลาง พระภิกษุทางเชียงใหม่ พระภิกษุทางอีสาน พระภิกษุแต่ละที่แต่ละสำนักก็ไม่เหมือนกัน แล้วจะบอกว่าพิธีของใครถูก

พิธีนี้ พิธีก็เป็นวัฒนธรรมใช่ไหม.. ศาสนพิธี ศาสนบุคคล ศาสนธรรม !

ศาสนาธรรมคือธรรมคือสังขาร.. ศาสนธรรมความจริง ศาสนพิธีก็เหมือนเปลือก ศาสนพิธีก็เพื่อเข้าไปสู่สังขาร แล้วศาสนาพิธีนี้เขาก็บอกให้ทำบุญ อย่างเช่น ตอนเข้ามา เห็นไหม นี่เราได้ยินเลยนะ วันนั้นมาที่นี้ใหม่ๆ แล้วมีโยมแถวนี้เข้ามาใส่บาตรไง พอเข้ามาใส่บาตรนี้ พอเขาใส่บาตร เพราะวัดเขาต้องมีพาหุง เขาต้องมีพิธีกรรมใช่ไหม มาที่นี้ไม่มีเลยนะ เขาบอกอู้อู.. มันย้อนยุคเว้ย มันย้อนยุค

เขาไม่เคยประสบ พอเขาเจอนี้เขาช็อกเลยนะ แต่ตัวอย่างเขาไม่กล้าเอ็ดพระนะ โอ้อโฮ.. ถ้าเขาเอ็ดพระ โอ้อโฮ.. หลวงพ่อๆ ทำผิดนะ หลวงพ่อยังไม่สวดมนต์หลวงพ่อกินไม่ได้นะ โอ้อโฮ.. หลวงพ่อยังไม่สวดมนต์ให้หนูเลยหลวงพ่อกินของหนูได้อย่างไร ดีเขายังไม่เอากับข้าวกิน แต่เขาไปพูดข้างล่างนะ โอ้อโฮ.. ย้อนยุคเว้ย ย้อนยุค

ศาสนาพิธี เห็นไหม ถ้าพูดถึงเราจะแสดงธรรมนะ ศาสนพิธีนี้มันเหมือนกับ พวงมาลัย ดอกไม้ แต่ละดอกมีด้ายร้อยเป็นพวงมาลัย พวงมาลัยสวยไหม.. ดอกไม้แต่ละดอก มันอยู่กระจัดกระจายมันสวยไหม.. ร้อยมาเป็นพวงมาลัยนี้ประดับบูชาสิ่งใดก็ได้

ศาสนาพิธีนี้คนเราแตกต่างกันหลากหลาย มาจากความคิดแตกต่างกัน พอมาในวัดมันก็มีพิธีกันเพื่อหล่อหลอมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันหนึ่งอันเดียวกันว่าให้ทำบุญแบบนี้ ! แบบนี้ ! แบบนี้ ! นี่คือศาสนาพิธี.. แล้วศาสนาพิธีนี้เราจะได้อะไรไหมล่ะ ถ้าศาสนาพิธีนี้เราทำแล้วเราพบด้วยหัวใจที่ดิ้นก็ได้บุญ แต่ถ้ามันไปติดในพิธี เห็นไหม พระเขาไปสวดศพที่บ้านนะ แล้วมีองค์หนึ่งสวดไม่ได้ก็นั่งอยู่ เขาก็ถามว่าทำไม ๓ องค์นั้นสวด อีกองค์หนึ่งไม่สวดล่ะ โอ้อโฮ.. ไอ้ ๓ องค์สวดนั้นนะสวดเสียงดังนี้ไม่ได้บุญหรอก ไอ้องค์ที่ไม่สวดได้บุญมากกว่า

เราจะยกตัวอย่าง เห็นไหม ถ้าเราไปยึดติดนี่นะ ตัวเราเอง ตัวเราเองพอทำนั่นผิด พอทำบุญใช้ใหม่ไปบอกไอ้นั่นผิด ไอ้ที่นี่ผิดนะ แล้วเศร้าหมอง.. ศาสนพิธีมันก็เป็นแค่พิธี ใช้ใหม่ ถ้าทำถูกแล้ว ถูกแล้วก็คือถูก พิธีมันให้ค่าอะไรขึ้นมาละ

สิ่งที่ได้บุญ.. นี่เพราะเราได้ยินเยอะมากนะ เขาจะบอกว่าไปทำสังฆทานที่นั่นผิด แล้วไม่ได้บุญ ทำสังฆทานผิดแล้วไม่ได้บุญ แล้วทำอย่างไรมันถูกต้อง ทำอย่างไรมันถูก แล้วแต่ละวัดก็ไม่เหมือนกันนะ วัดทั่วไปเขาต้องมีพระพุทธรูปนะ ถ้ามีพระพุทธรูป สังฆทานนั้นจะมีผลมีกำลัง ถ้าไม่มีพระพุทธรูปนะบุญมันจะเจาบุญมันจะอะไร มึงจะเอาบุญหรือมึงจะเอาอริยมุมิ มึงจะเอาบุญหรือมึงจะเอาโสคาบัน

อ้าว.. มึงจะเอาอะไร มึงจะเอาบุญหรือมึงจะเป็นพระอรหันต์ ถ้าติดบุญก็ไม่ได้ เป็นพระอรหันต์ มันยังกอดบุญอยู่ มันยังทิ้งไม่ได้ เพราะอะไร เพราะพระอริยบุคคลมันพ้นจากบุญและบาปไป เราพ้นจากดีและชั่วนะ ความดีนี่เป็นสิ่งที่เครื่องดำเนินธรรมไปสู่ ถึงที่สุดแห่งทุกข์ คิดดีไปไม่รอดนะ คนชั่วบอกว่าชั่วนี้ ทุกคนเห็นว่าคนนี้เป็นคนชั่ว ใช่มั้ย ชั่วอย่างไร ชั่วอย่างไรนะ ถ้าคนนี้บอกว่าดีนะ บอกว่าคนดีไม่ดี คนดีนี่คิดเองว่าดีอะไร.. เขาเป็นคนดี เห็นไหม คนไหนเป็นคนดีเราบอกคนดีนี่ผิดๆ ใครจะยอมรับว่าคนดีผิดบ้าง คิดดีนี่แก้ยากกว่าคิดชั่ว คิดดีนี่

ฉะนั้นคำว่าคิดนะ.. แต่ถ้าเราไม่คิดใช้ใหม่ เราไม่คิดเราทำของเรา ฉะนั้นบอกว่า ถ้ามีพิธีกับไม่มีพิธีแตกต่างกันอย่างไร เวลาเอาสัมมานะ ปอกเปลือกส้มกับเนื้อส้มเอ็งจะกินอะไร เปลือกส้มกับเนื้อส้ม เออ.. พิธีก็กินเปลือกส้ม เราจะกินเนื้อส้ม (หัวเราะ) เอ็งกินเปลือกจะกินเนื้อ

แต่ ! แต่เนื้อส้มกับเปลือกส้ม ส้มใบเดียวกันเขาก็มาด้วยกันนะ เราจะพูดนี้เราพูด บอกว่าอย่า ! ธรรมะนี่นะพูดแล้วไม่ให้เหยียดหยามกัน ไม่ให้ดูถูกดูแคลนกันว่าอันนั้น ถูก อันนั้นผิด.. พูดนี่นะ เวลาพูดไปเราก็อะไรไปนะ สะท้อนใจว่าเขาถูกเราผิด เขาอย่างนู้นอย่างนี้.. ไม่ใช่ ! เพียงแต่ไม่ให้เหยียดหยาม ไม่ให้ดูถูก ไม่ให้ละคานกัน เพียงแต่ทำให้เราพัฒนา.. คำว่าพัฒนานะ คุณในครอบครัวทุกครอบครัว ถ้าครอบครัวไหนมีเด็กเล็กอยู่ในบ้านครอบครัวนั้นจะยังยืน แล้วเด็กมันจะโตมาเป็นผู้ใหญ่ แล้วเด็กกับผู้ใหญ่ ความคิดมันจะเหมือนกันได้ไหม

ถ้าเราไม่มีศาสนพิธี เราไม่มีแบบอย่าง เราจะสอนเด็กได้อย่างไร ถ้าเราไม่มีศาสนพิธีเด็กมันจะรู้จักศาสนาพุทธไหม เด็กมันจะรู้จักศาสนาพุทธนะ คุณไปถามเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพฯ นะ มันใส่บาตรเฉพาะปีใหม่นะ ใส่วันเดียว วันอื่นไม่ใส่บาตร ใส่บาตรนี้เป็นพิธีของชาวพุทธใช่ไหม มันก็ไปใส่บาตรวันหนึ่ง เขาบอกว่าเอ็งไม่เคยทำบุญเลยเอ็งห้ามทำ ก็ไม่ใช่ มันจะใส่บาตรวันปีใหม่ เออ.. นี่ศาสนพิธี เห็นไหม

ฉะนั้นเราบอกว่ามีไว้เพื่อพัฒนาการของจิต จิตแต่ละดวงมันก็ลุ่มลูกกลูกหลานมา มันยังไม่มีหลักมีเกณฑ์ของมันมา มันก็ต้องเดินมาตามนั้นแหละ มันต้องเดินขึ้นมา นี่เราไปตลาดเราซื้อผลไม้ ซื้อผักซื้อหญ้ามา มันก็มีสิ่งที่ห่อหุ้มมันมาทั้งนั้นแหละ แล้วเรามาทำความสะอาด เรามาเก็บของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา

อันนี้ก็เหมือนกัน ฉะนั้นวัดทั่วไปเขาทำกันมาพร้อมอยู่แล้ว เราถึง.. อย่าว่าแต่อย่างนี้นะ บางคนมาถวายสังฆทานนี่เราก่อนเลย สังฆทานนี่เอ็งคิดเองหรือหมอดูบอกเอ็งวะ ถ้าเอ็งคิดเองก็ยังไม่อยากรับอยู่นะ ถ้าบอกว่าหมอดูบอกนี่กูไม่ยอมรับเลย ทำไมเอ็งไม่คิดเองบ้างล่ะ ทำไมเอ็งให้หมอดูบอกว่าต้องไปทำสังฆทาน คือมันไม่ได้มาจากเจตนาเราเลยไง มันไม่ได้มาจากใจเราเลย มันไม่ได้มาจากความรู้สึกของเราเลย มันมาจากไหนก็ไม่รู้ มันอ่อนด้อยมากไป

ไอ้กรณีอย่างนี้เราไม่ได้ว่าใครนะ เพราะเราเป็นพระนะ เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า เราก็ต้องบอกพวกโยม ดึงจิตใจของโยมให้สูงขึ้นนะ เราพูดเพื่อพัฒนาการใจของพวกเราไง ถ้ามีเจตนามีสิ่งที่ดี เราจะเป็นอย่างพุทธที่ใจนะ.. นี่เวลาบอกว่าวัดต้องมีพระพุทธรูปใหม่ เราบอกว่าต้องมี ต้องมีไว้เพื่อคนที่เขาไม่รู้เขาจะได้มีเจตนาไหว้กราบ เวลาเราจุดธูปกันไม่มีพระพุทธรูปนะ เวลาเราจุดธูปไปในปีไม่มีใครแบกพระพุทธรูปไปด้วยเลย ก็ยังทำวัตรกันอยู่ ยังกราบอยู่

หลวงตาบอกว่าไม่ต้องมีพระพุทธรูปหรอก ไม่ต้องมีรูปหลวงปู่ด้วย เวลาเขาพูดถึงหลวงปู่มันไง เวลามีปัญหาขึ้นมาหลวงตาบอกว่า “ไม่ต้องมีรูปหลวงปู่มันหรอก ผมสมมุติภาพขึ้นมาแล้วผมกราบที่ไหนก็ได้”

เวลาอยู่ในป่าในเขา เห็นไหม นี้นี่เป็นรูป ดานี่เป็นเทียน ดอกไม้ก็มีอยู่แล้วในหัวใจ กราบที่ไหนก็ได้ ! ทำอย่างไรก็ถึงพระพุทธเจ้าหมด ทำอย่างไรด้วยหัวใจ ทำแบบ

สะอาดบริสุทธิ์เลย.. แต่ที่วัดต้องมีพระพุทธรูปใหม่ ต้องมีๆ ถ้าไม่มีเข้ามาที่วัดแล้วมันจะเป็นวัดหรือเปล่า ไม่มีพระพุทธรูปเจ้านั้นหรือเปล่า แล้วจะให้ใครกราบที่ไหน เห็นไหม

เราอยู่ในกระแสที่ว่ามันมีเด็ก มีผู้ใหญ่ มีจิตใจที่พัฒนาการมาเป็นขั้นเป็นตอน ฉะนั้นเวลามาแล้วเราก็พยายามจะดึงขึ้นมาๆ ดึงขึ้นมาให้พวกเรามีหัวใจ มีความมั่นคงของใจ เพื่อประโยชน์กับเรา

นี่พูดถึงว่าไม่มีพิธีกับมีพิธีมันจะได้บุญแตกต่างกันอย่างไร.. ถ้ามีพิธี ดิกับคนที่คิดในพิธี เขาจะได้บุญด้วยความชื่นใจของเขา อันนั้นเป็นบุญของเขา ถ้าไม่มีพิธี มันจะดิกับคนที่แบบว่าไม่คิด คนที่เป็นกรรมฐาน นี่ถ้าเป็นกรรมฐานนะ.. เป็นกรรมฐานนะแล้วอยากทำบุญทำสังฆทานนะ พอไปถึงวัดนะอาจารย์บอกว่า อ้าว.. ต้องรับศีลก่อนนะ ให้ศีลเสร็จต้องกล่าวคำถวายสังฆทานนะ ไอ้คนที่ เป็นกรรมฐานจะบอกว่า เฮ้ย ! อาจารย์กูนี่ดิ้งต้องหรือเปล่านั้น

นี่ถ้าจิตใจเขาสูงกว่าพระไง.. จิตใจเขาสูงกว่าพระ เขารู้ว่าสิ่งนี้มันเป็นพิธีเฉยๆ จิตใจเขาแบบว่าเขาเสียสละมาตั้งแต่บ้านแล้ว ฉะนั้นถ้าถวายสังฆทาน เอาเลยวาง จบ ! ว่าหลวงพ่อกำลังถวายสังฆทานนะ เขากลับบ้านแล้ว เขาก็เก็บเลย อู้ฮู.. สะอาดบริสุทธิ์นะ

เราจะบอกว่าถ้าจิตใจเขาสูงส่ง เขาทำแล้วได้ความชื่นใจ เขาชื่นใจเพราะอะไร เพราะเขาเป็นกรรมฐาน กรรมฐานหมายถึงว่ามีเจตนา พิธีเขาไม่คิด แล้วมาเจออาจารย์ อาจารย์ก็ทำเหมือนกันเลย อู้ฮู.. อาจารย์เราสุดยอดเว้ย ! แต่ถ้าเป็นกรรมฐานนะพอไปเจออาจารย์ อาจารย์บอกว่าไม่ได้ ไม่เป็นสังฆทาน ต้องให้ศีลก่อน ต้องกล่าวคำถวายก่อนนะ ไอ้ลูกศิษย์มันปวดหัวเลย อาจารย์กูดิ้งต้องแล้ว

เราถึงบอกว่า ถ้าพูดถึงผู้ที่เขาเป็นกรรมฐานเขาไม่คิดพิธี เขาไม่มีพิธีเขาก็ได้บุญมากกว่า แต่ถ้ามีพิธีเขาก็แคลงใจ ไอ้ผู้ที่คิดในพิธี ถ้ามีพิธีเขาก็ได้บุญมากกว่าเพราะเขามีความชื่นใจ.. บุญอยู่ที่เจตนา บุญอยู่ที่ความชื่นใจของเขา แต่ความชื่นใจของเขา ชื่นใจแล้วนี่ถ้าจิตใจพัฒนาขึ้นมา เขาก็จะเห็นคุณเห็นโทษของเขาไปเอง

ฉะนั้นเราเป็นศากยบุตร เราเป็นบุตรของพระพุทธเจ้า เราพยายามจะดึงคนให้ดีขึ้นๆ ดีขึ้นคือถ้าจะทำสังฆทานแล้วต้องมีพิธีกรรมหมดนะ เวลา ๖๐ ล้านคนทุกอย่างนี้ มันจะมีปัญหาไปหมด แต่ถ้าทุกคนเป็นกรรมฐานขึ้นมาบ้างจะไม่ติดสิ่งนั้น อย่างเช่นเราไปเข้าคิวสิ่งใด ถ้าเราไม่เข้าคิวกับเขา เราไม่ต้องการสิ่งนั้น ไอ้คิวนั้นจะไม่มีมากขึ้นนะ แต่ถ้าเราจะไปต่อคิวๆ กันนะ เป็นเรื่องเลย

ถาม : พิธีที่ทำต่างๆ ส่งผลตามที่เราได้เรียนรู้มาจากหนังสือหรือเปล่า

หลวงพ่ : พิธีนี้แหละถ้าทำถูกมันก็ดีไป แต่เพราะคำว่าพิธีนี้ละ.. เพราะว่าพิธีนี้มันเป็นพราหมณ์ คำว่าพราหมณ์นี่ละ.. เราจะดูว่าพุทธศาสนา ก่อน พุทธศาสนาเข้าไปในจีน ไปเจอเต๋ากลายเป็นเซ็น พุทธศาสนาเข้ามาสุวรรณภูมิมาเจอผี เพราะสุวรรณภูมิแต่เดิมนับถือศาสนาผี ผีพ่อ ผีแม่ ผีปู่ ยา ตา ยาย พอเข้ามานับถือศาสนาผี พอศาสนาพุทธเข้ามาบวกกับผี เห็นไหม ก็ออกมาเป็นการถือผีไป

ฉะนั้นคำว่าพิธีนี้พิธีอะไร.. คำว่าพิธีนี้มันเป็นเรื่องของโลกใจ แต่พุทธศาสนาี้ความจริงไม่มีพิธีเลยนะ ไม่มี ! นี้คำว่าพิธีเกิดขึ้นเพราะเหตุใด อย่างเช่นบังสุกุลนี้ บังสุกุลก็เพราะว่าสมัยพุทธกาล เห็นไหม พระไปชักบังสุกุลแล้วได้เป็นพระอรหันต์เราก็เป็นพิธีกัน นี้พิธีมันไม่มี.. วันมาฆะบูชาที่ในพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งจะมีหนเดียว ภิกษุ เอหิภิกขุ บวชด้วยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์มาหนหนึ่ง มันไม่ได้มาหลายๆ หนนะ ไม่มี

มันจะมีนะมันมีแต่ปาติโมกข์ มีแต่ปาติโมกข์เพราะอะไร เพราะต้องการให้พระสะอาดบริสุทธิ์ ฉะนั้น เฮ้อะ.. เราไม่อยากลงลึก เราไม่อยากจะกระเทือนพวกพิธี ถ้ากระเทือนพวกพิธีพวกคุณไสยไป พวกคุณไสยนี้ต้องพิธีจัดนะ พิธีจะเป็นพวกนั้นแล้ว ฉะนั้นบอกว่าเราจะไม่ไปพูดถึงไปเข้าลัทธิของใคร ถ้าจะให้พูดเดียวพูดหลังไมค์ เดียวขอพูดหลังไมค์ได้ไหม มันสะเทือนกันไง

ฉะนั้นคำว่าถ้าจะส่งผลตามนั้นหรือเปล่า มันก็เหมือนถือเคร่ง อย่างเช่นเมื่อก่อนที่ว่าเราถือพระพุทธรูปแล้วเคร่งกัน เขาก็ถือเคร่ง มีสัจจะไง ยิ่งถือสัจจะมันยิ่งมีคุณสมบัติแล้วเราบอกพุทธคุณๆ คำว่าพุทธคุณนี่นะ ถ้าใครรู้คงค์มานะไทยใหญ่นี้เขาจะไม่แขวนพระเลย เขาจะไม่ให้พระเข้าบ้าน สมัยโบราณเรานะเขาไม่ให้เอาพระเข้าบ้าน พระเขาจะ

เอาไว้ที่วัด ที่นี้เสร็จแล้วนี่ เพราะมันเป็นสังคมไทยใช้ไหม เวลาคนไปช่วยงานวัด ไปช่วยงานวัดเขาก็ให้ของชำร่วย ที่นี้ของชำร่วยมันเกิดประโยชน์ไง ก็มันยังไม่เข้าฝันไม่ออกอะไรก็ว่ากันไปใช้ไหม มันก็เลยกลายเป็นถ้อยมา

พอกลายเป็นถ้อยมานี้ไปมองที่ต่างๆ ที่นี้เราบอกว่าไปดูทางมหายานทางต่างๆ เขาถ้อยอย่างไร เขาคิดอย่างไรนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ.. นี้คำว่าพิธี คำว่าพิธีนี้เป็นโลก ถ้าเป็นโลกเราพูดออกมาเป็นโลกนี้มันจะไม่จบ ฉะนั้นเราต้องย้อนกลับมาธรรม ย้อนกลับมาเด็ดขอดที่หัวใจนี้เด็ดขอดเด็ดขอด.. เด็ดขอดที่เราถอนกิเลส ถอนความตึงเครียด ฉะนั้นความสงบมันจะจบ

“พิธีที่ทำต่างๆ ส่งผลตามที่เราได้เรียนรู้มาจากหนังสือหรือเปล่า”

เมื่อก่อนนะทางอีสานเขาถ้อยผี.. ผิดผี เห็นไหม ผิดก็ผิดแล้ว ถ้อยผี แล้วได้อะไรมาต้องแบ่งครึ่ง อย่างเช่นมีไก่ตัวหนึ่ง ครึ่งหนึ่งเอาไปกินได้ อีกครึ่งหนึ่งต้องไปที่ศาล นั่นพิธีนะ.. ถ้าพิธีต้องทำตามพิธี ถ้าผิดพิธีปั๊บผิดนะ ผิดผีผิดอะไรต่างๆ ยุ่งไปหมดเลย

แต่ถ้าเป็นพุทธศาสนานะ.. ถ้าพุทธศาสนานะพิธีก็มีบ้าง อย่างที่ว่าศาสนพิธี พิธีก็มีบ้างไว้เป็นความสวยงามของสังคม แต่ถ้าเวลาคนมันพัฒนาขึ้นมามันวางเอง นี่วางเลยวางเลย เพราะมันวางเพราะมันเห็นประโยชน์เห็นโทษไง อันนี้จะเป็นประโยชน์นะ

ฉะนั้นจะตามหนังสือไหม.. หนังสือเขาเขียน นี่ถ้าเราพูดอย่างนี้นะ ถ้าไปพูดกับทางนักวิชาการนะเขาจะบอกว่าพระสงฆ์ทำลายศาสนา เขามีพิธีการก็ทำเขาหมดเลยเลิกหมดเลย.. ไม่ได้ทำนะ จะบอกว่านี่ทำลายศาสนา

เพราะตามหนังสือไง เพราะหนังสือเป็นอย่างนั้นจริงๆ หนังสือนวโกวาท ศาสนพิธีนี้เขาทำให้เรียบร้อยให้ดูงามไง แล้วเราทำตามนั้นไหม.. ทำตามนั้น เช่นเวลาเราทำบุญบ้านเราก็ต้องทำตามนั้นแหละ เวลาทำบุญบ้าน เห็นไหม เรายังพูดบ่อยนะ.. เราก็เป็นอย่างนั้นเพราะเราขมาเราก็ไปสวดบนบ้าน เราไปสวดบนบ้านมาเยอะ เราไปฉันทที่บ้านมาเยอะ แต่พอเรามาเป็นกรรมฐานนะเราสะท้อนใจใจ

พอเราสะท้อนใจนี้ แล้วหลวงตาท่านบอกว่าการไปฉันทที่บ้านมันเป็นโทษ เป็นโทษเพราะไปเห็นแสง สี เสียงต่างๆ แล้วเราก็พุทโธ พุทโธจะให้มาลบนี่

๑. มันเป็นโทษกับการภาวนา

๒. เวลาไปฉันนี่นะ เวลาไปฉันพระที่เขาจะไปฉันนี้มีอยู่แล้ว แล้วเวลาเราไปฉันเห็นไหม นี่พระ ๗ องค์ก็ต้องมีบาตรอีกใบหนึ่งตักบาตรพระพุทธเจ้า เราถามว่าพระพุทธเจ้ายังกินข้าวสุกอย่างนี้อยู่หรือ.. แต่เขาก็ทำเป็นพิธีกัน เห็นไหม เพราะด้วยความเคารพ ในเมื่อตักบาตรกับพระแล้วต้องตักบาตรพระพุทธเจ้าด้วย เขาจะมีนี่ที่ว่า ๕ องค์ก็จะมีข้างหน้าองค์หนึ่งตักใส่นั่นก่อน นั่นก็พิธีนะ

นี่มันอยู่ที่การทำ.. พิธี ! พิธี ! จบคิดว่า